AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 425, Վեցամսեայ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տրկ. 6, Վեցամսեայ 4 տոլար
Տնօրէն-Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԴԱԿ

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتـــاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ՇԱԲԱԹ 16 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1932
ԶԵՌՔԷ ՀԱՏԸ 3.50 Ս. Դ.

Ե. ՏԱՐԻ | Ամէն առաքում պէտք է ընել թերթիս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ՝ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 114 (559)

ԹՐՔԱԿԱՆ ԴԱՒԵՐ

ԹԻՒՐՔԻԱ ՀՈՂ Կ'ՈՒԶԷ ՍԻՒՐԻԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԷՆ

Մ. ՔԵՄԱԼԻ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ

Մեր ընթերցողներուն ծանօթ է երկու ամիսէ ի վեր Թուրք թերթերու կողմէ սկսած զզուելի աղտոտ պայքարը, ուղղուած հովանաւոր տէրութեան և մեր ժողովուրդին դէմ։ Մաքսանենգութեան պատրուակին տակ թաղնուած Թուրք կառավարութեան յետին նպատակները յայտնի էին։ Ռումբի պէս պայթած այդ յանկարծակի պայքարը կը հետապնդէր նոր դաւադրութիւն մը, քաղաքական խարդախ նպատակ մը։

Այժմ, ստոյգ աղբիւրէ մը կը տեղեկանանք որ այդ յարձակումները ծրագրուած են Թուրք դահլիճին կողմէ, Սիւրիական սահմանէն Թուրքիոյ կցումը պահանջուած ընդարձակ տարածութեան մը շուրջ եղած դիմումի նախօրեակին։ Ֆրանսական կառավարութիւնը ի հարկէ արժէք չի տուաւ և պիտի չի տայ այդ յիմարական սպառնալիքներուն և ոչ Անգարի կողմէն և ոչ ալ աւելի վերերէն Թուրքիոյ պիտի զիջի ատոր հաշիւներով պահանջուած հողամասերը։

Մասնաւոր աղբիւրէ մը կը տեղեկանանք նաև որ, Թուրք դահլիճը ծրագրած էր ծայրայեղ միջոցներու դիմել, «պարտադրելու» համար Ֆրանսան որ գոհացում տայ իր պահանջներուն, բայց Մ. Քէմալ արգիլած է այդ միջոցները, նկատի ունենալով նման անխոհեմ ընթացքի մը տխուր հետեւանքները։

ԹԻՒՐՔԻԱ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԷ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

«Վատըր, մեմ չեմ բռամար»

Պոլսոյ «Եէնի Կիւն» Թրքական թերթը, առնէ մը ի վեր սկսած էր հրատարակել հակահայ յօդուածաշարք մը «Հայրենադաւները և Դաշնակները ձեռք ձեռքի» խորագրին տակ։ Սոյն յօդուածաշարքին առաջին մասերը համառօտակի կերպով տուած էինք։ Իր վերջին թիւին մէջ «Եէնի Կիւն» կը հրատարակէ այդ յօդուածաշարքի վերջին մասը, որ գրեթէ պատերազմի յայտարարութիւն կը նշանակէ ընդդէմ Դաշնակցութեան։

Ստորև կուտանք թարգմանութիւնը այդ յօդուածին։ «Եէնի Կիւն» կ'սկսի «Դաշնակներու կողմէ հրատարակուած գիրքէ» մը հետեւեալ մէջբերումները ընելով.

«Հայերը փուշի մը նման ցցուած էին այն ճամբաներուն վրայ, ուրկէ Թուրքերը կ'ուզէին դէպի Արեւելք երկարիլ։ Այս փուշը մէջտեղէն վերցաւ, շնորհիւ այն բարեկամներուն, որոնք մեզի օգնութիւն խոստացած էին և վստահութիւն ըրին։ Ինչպէս նաև շնորհիւ քաղաքակիրթ աշխարհի բարեհաճութեան, որ աչք կը գոցէ ոճրագործութիւններու։ Այժմ կը քայքայուի նաև ուրիշ փուշ մը, որ դէպի Արեւելք երկարող այս ճամբուն վրայ ցցուած է։ Եւ եթէ այսպէս շարունակուի, խիստ հաւանական է որ Թուրքերը օր մը անակնկալօրէն երեւան պիտի գան Պարսկաստանի հիւսիսակողմը։ Զօրեղապէս զրոյց կը շրջի, թէ այժմէն իսկ բազմաթիւ Թուրք սպաներ այդ կողմերը կը գտնուին»։

«Եէնի Կիւն» այս մէջբերումներէն յետոյ կը շարունակէ.

Աւելորդ է ոեւէ կարծիք յայտնել այս անփորձ ռազմավարութեան մասին, որ ի յայտ կուգայ վերոգրեալ տողերուն մէջ։ Մենք մեր հաշւոյն, այս բոլորը կը նկատենք ամենափայլուն ապացոյցները այն շփոթութեան, որուն մատնուած են Դաշնակները, իրենց գլխուն վրայ իջնող ճշմարտութեան բռունցքներուն տակ։

* *

Ասկէ առաջ արձանագրած էինք թէ բազմաթիւ վայրերու մէջ, նոյն ինքն Հայերը որոշած են գործնական պայքար մղել Դաշնակներուն դէմ։ Այս շարժումը մասնաւորապէս ծաւալ գտած է Պուլկարիոյ Հայերուն մէջ։

Պուրկազ գումարուած ժողովի մը մէջ խնդրոյ առարկայ եղած են Դաշնակներու խելագար ընթացքը, Հայերը սպանդանոց առաջնորդելու ձեւով անոնց կատարած գրգռութիւնները և նոյն իսկ դաւադիր Հրանտ Ճանիկեանի Պոլիս ղրկուելու պարագան։ Եւ այդ ժողովին մէջ, «Հայերու դահիճ» նկատուած Դաշնակներուն դէմ պայքարելու համար, հիմնական որոշումներ տրուած են։ Ասկէ զատ, Պուրկազէն Վահան սառորագրութեամբ նամակ մը ղրկուած է Դաշնակներու Փարիզի կեդրոնին, որով կը պահանջուի կուսակցութեան լուծումը։ Ահա նամակին բովանդակութիւնը.

«Այլևս քաշեցէք ձեր արիւնոտ ձեռքերը անմեղ Հայերու կոկորդէն։ Ձեր նենգ գլուխներուն մէջէն վանեցէք այն սադայելական գաղափարները որով մի միայն ձեր անձնական շահերէն զատ ուրիշ բանի վրայ չէք մտածեր։ Գոնէ անկիւն մը քաշուեցէք և ջանացէք ներել տալ այն մեղքերը, որոնք կուտակուած են ձեր վրայ, ձեր գործած ոճիրներուն և արկածախնդրութեանց հետեւանքով։ Եթէ դուք գոհացում չտաք ժողովուրդին այս անկեղծ փափաքին, պիտի գտնուին մարդիկ որ ձեզ պիտի ստիպեն։ Մի մոռնաք թէ ձեզմէ պահանջուելիք արիւնոտ հաշիւները խիստ ահարկու են»։

ՔՐՈՆԻԿ

ԱԼ ԲԱՒԱԿԱՆ Է

ԹԻՒՐՔ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒՆ

Եթէ մէկը ուշադրութեամբ հետեւի Թիւրք թերթերու, յօդուածներուն, և հրատարակութիւններուն, պիտի տեսնէ, թէ Թիւրք գրողներ մասնաւոր հակում մը ունին վիպասանութեան, եթէ մենք վէպը պիտի նկատենք սուտի չափիկը հագած պատմութիւն մը։ Ես այդ գրուածքներուն մէջ չը տեսայ հատ մը, որուն մէջ հազուադէպ ճշմարտութեան մը, փնտռուած ճշգրտութեան մը հետքը սպրդած ըլլար։ Անոնք չափազանց անպատկառ կեցուածքով մը.

1.— Ճանիկեանը անձնասպան ցոյց կուտան, պարտկելու համար Թիւրք ոստիկանութեան ոճիրը, մինչ Ճանիկեանը ճանչցողներ շատ լաւ գիտեն թէ վրէժի այդ հսկան անընդունակ էր անձնասպանութեան։ Թիւրք ոստիկանութիւնը քաջութիւնը ունեցաւ զինքը նեղ խուցի մը մէջ, և անզէն եղած միջոցին սպաննելու, շատ լաւ գիտնալով, թէ, բաց դաշտի մէջ, և զինուած Ճանիկեան մը, բաւական ոյժ ունէր ինքզինքը պաշտպանելու, նոյն իսկ բանակ մը ոստիկաններու դէմ։

2.— Անոնք «Նազըմ փաշայի յիշատակներ» կը հրատարակեն, կոշտ վիպասանութեան մը ձեւով, դէպքերն ու դէմքերը խեղաթիւրելով: Կ'երեւի, ներկայ կառավարութեան վարչաձեւէն դժգոհ, Թուրքութիւնը օրօրելու համար, իր անօթութեան սա օրերուն, բամպակէ կախօրրաններու մէջ։

3.— Ժամանակէ մը իվեր Սիւրիոյ սահմանագլուխին վրայ շինըւած հայ գիւղերուն կը վերագրեն քաղաքական նպատակներ, և մաքսանենգութեան դիտում։ Ու առանց կարմրելու կը հրատարակեն կրկնէր մաքսանենգներու, որոնց ամենքն ալ արաբներ են Հալէպցի, և կամ Թիւրքեր, և որոնց շարքին հայու մը անունն անգամ գոյութիւն չ'ունի։

Եւ այս ամեն ստայօդ պատմութիւններուն, այպանելի վէպերուն քաղաքական նպատակն է արտասահմանի, ու մանաւանդ Սիւրիոյ հայութեան վերագրել, մասնաւոր չարամտութեամբ, Թիւրք կառավարութիւնը անհանգիստ ընելու դիտաւորութիւններ։

Է՛հ, ալ բաւական է, վերջապէս սուտն ալ, զրպարտութիւնն ալ չափ ու սահման մը ունին։ Թիւրք թերթերն ու գրողները առանց ամչնալու չափն ու սահմանը անցած են արդէն։ Ու զուցէ չկայ Թիւրք ընթերցող մը, որ իմաստութիւնն՝ ունենայ հասկնալու այդ քաղաքագրական դաւեշտախաղին ներքինը, և բաւականաչափ համարձակութիւն՝ այդպիսի ստապատիր յօդուածներ հրատարակողներու երեսին թքնելու։ Կ'երեւի Թիւրքիոյ մէջ ամեն մարդ վարակուած է սուտի ու զրպարտութեան հիւանդութենէն, ոմանք յերիւրելու և խօսելու, և ուրիշներ անբանի պէս մարսել ընելու համար։

Միլիոնաւոր հայեր ջարդելէ, և անոնց ստացուածքն ու հարստութիւնը զողելու պէս մարսելէ, և միջնորդ ափ մը ժողովուրդին ալ տարագրելէ վերջ, գոնէ գիտնային լռել, և թող լ, որ իրենց ձեռքով հարուածուած, հարստահարուած, կողոպտուած հայ ժողովուրդին մնացորդը կարենայ իր ապրուստը ճարել, կեանքի նոր սկզբնաւորութեամբ մը։ Բայց ո՛չ, սահմանէն անդին սէնոցը չը դադրիր բնաւ, և ամեն օր, ամեն վայրկեան նոր զրպարտութիւն կը զարնուի հայերուն հանդէպ։

Եթէ անոնք կը խորհին, թէ իրենց այդ սուտերը ոսկեզօծ գեղահատներու պէս իբր ճշմարտութիւն պիտի կրնան կլլեցնել աշխարհի, կը սխալին։ Անոնք պէտք չէ՛ մոռնան թէ, վերջապէս խղճմտութիւն մը կայ, որ օր մը պիտի արթննայ քունէն։ Լաւ կըլլայ, որ յիշեն անոնք Լինքընի սա խօսքը. «կրնաք խաբել ժողովուրդը՝ ժամանակ մը, ժողովուրդէն մաս մը ամեն ժամանակ, բայց չէք կրնար ամբողջ ժողովուրդը խաբել ամեն ժամանակ»: Այդ խմբագիրները թող յիշեն, թէ չէ կարելի, խաղաղ ժողովուրդի մը համբերութեան հետ խաղալ, անպատիժ կերպով։ Հայը կեանքի ու մահուան ընտրանքի պահուն, նախընտրած է ու պիտի նախընտրէ իր պատուին պահպանութիւնը, ի՛նչ գնով ալ որ ըլլայ։

Ու մանաւանդ յիշելու են թէ արտասահմանի խաղաղ հայութիւնով զբաղելէ աւելի, իրենք պարտաւորութիւն մը ունին իրենց հայրենիքին հանդէպ, որ այսօր աւելի քան երէկ կը տառապի քաղաքական բռնապետութենէ, անօթութենէ, պաշտօնեաներու զեղծումներէ, գողութիւններէ ու դողերէ։ Անոնք կրնան բաւականաչափ նիւթ հայթայթել "իրենց վիպասէր հակումներուն, իրենց ըստամոքիկ հոգեբանութեան։ Թող գրեն, որքան կուզեն, իրենց հաճոյքի տուներու կեանքէն, թրքուհիներու սրունքներէն, կողոպտուած գոյքերու վայելումէն, Անձերու, Մուստաֆաներու փողոցային չահատակութիւններէն, բայց թող ձեռք քաշեն հայու օծիքէն, որ ալ չուզեր իրենցմով զբաղիլ։ Եւ թող չը մոռնան Թրքական առածը, թէ «ճաչող ծունը գայըր կը ճրաւիրէ ճօսին վրայ»։ Արդեօք դեռ չէ՞ կշտացած Թիւրք արիւնառուշտ հոգեբանութիւնը մարդկային զոհերու արիւնէն։

Լատին բանաստեղծը Որատիոս, դարեր առաջ ըսած է. «Շատ հազուադէպ է, որ կաղացող պատիժը չը հասնի իր հետապնդած ոճրագործին»։

Դարերու պատմութիւնը մեզի ցոյց կուտայ, թէ Թիւրքը շարունակ ընկրկումներ ունեցաւ Վիեննայի դուռներէն, ու Դանուբէն ասդին, և ընկրկումի ամեն քայլափոխ պատիժ մըն էր իրեն համար, գործած ոճիրներուն փոխարէն։ Բայց այս պատիժները չը խելաւորեցին զինքը, և ամեն դաս ապարդիւն անցաւ իրեն համար։ Եւ եթէ իր վերջին զանգուածային ոճիրները անպատիժ մնացին, այս պարագան բաւական ՝փաստ մը չէ թէ վաղը իրենց եաւէն չկրնար հասնիլ դիւանագիտութեան ձեռքով ուժը յաղթած արդարութիւնը, և հատուցումին պատիժը։

ԴԻՏՈՂ

Այս նամակին վրայ, Դաշնակներու կեդրոնը որոշած է իր անդամներէն մէկը Պուլկարիա ղրկել, շփման մէջ մտնելու համար ժողովուրդին հետ։ Իսկ միւս կողմէ ալ իբրև պատասխան հետեւեալ բարբանջանքները արձակուած են,

«... Մինչև որ Թուրք և Հայ դատը չվերջանայ, պայքարէն չենք հրաժարիր։ Ամէն զէնութիւն որ մեր ձեռքէն կուգայ պիտի հասցնենք մեր յաւիտենական թշնամիներուն։ Անոր թշնամիները մեր բարեկամներն են և անոր բարեկամները ալ մեր թշնամիները»։

Կը տեսնուի թէ այս անխծապարտ ընթացքը իրենց «ապրուստի միջոց» ըրած մարդիկը, ասկաւին կը շարունակեն խուլ ձեւանալ և չորս կողմ պտըտցնել իրենց արիւնալի աչքերը, նոյն իսկ եթէ մէկ հայ մեայ իրենց բովանդակ ազգին մէջ։

* *

Մեր հրատարակած և չհրատարակած վաւերաթուղթերը ցոյց կուտան թէ արտասահմանի մեր թշնամիները, եթէ նոյն իսկ կանոնաւոր և համերաշխ ձեւով ըլլայ, կ'աշխատին, մերթ ձեռք ձեռքի տուած և մերթ ալ իրարու հետ կռուելով։ Փրոտական, Հայկական դատերը և մասնաւորաբար Դաշնակներուն ոճրապարտ գործունէութիւնը բնաւ մեր աչքէն չի խուսափիր։ Մենք, այս սիւնակներուն մէջ, անոնց վստահաբար գործունէութիւնը մասամբ արձանագրելով ուզեցինք ցոյց տալ թէ մեր թշնամիները մօտէն կը ճանչնանք։

Այսպէս, ճշմարտութեան յաղթական և ուժեղ ճառագայթները դէպի բանսարկութեան բոյներուն վրայ դարձուցինք, իրենց մութ կարծած ճամբաները լուսաւորեցինք և ցոյց տուինք թէ հո՛ն, այդ բոյներուն մէջ, ինչպէս կը գալարուին անոնք սողուններու նման և ինչ թշուառական երպիւնը կը հիւսեն։ Մեր խօսքը աւարտելէ առաջ, կրնանք պոռալ անոնց. «ՎԱՏՐ, ՄԵՆՔ ՁԵՆՔ ԲՆԱՆԱՐ»։

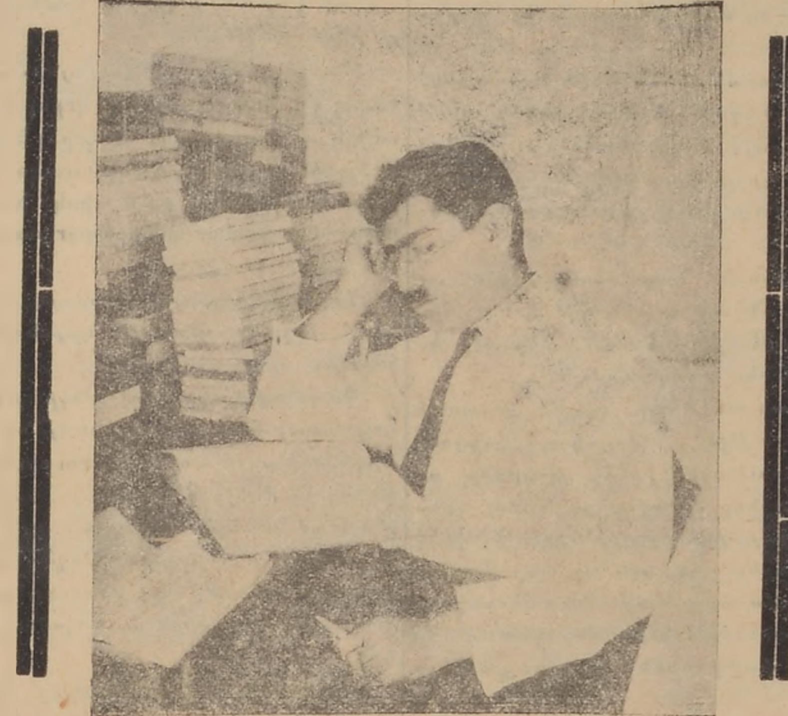

ՏՕՔԹ. ՀՐԱՉԵԱՅ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Որքա՜ն արդարացի թախիծ էր ընկերոջ մը դէմքին, երբ դողդոջուն ձեռքերով ինծ կ'երկարէր Հրաչին մահը գուժող գրութիւնը։

Հեռաւոր սիրելիներ կան որոնց գոյութիւնը յաճախ կ'ապրինք, հակառակ լեռներու եւ ովկիանոսներու հիւսած պարիսպին։ Կարօտը տառապանք չէ մեր օրերուն. անիկա իր գոյութիւնը կ'զգացնէ միայն երբ բացակայ սիրելի մը կը հեռանայ այս երկրէն, երբ հեռաւորութեան անմրպելը կը դադրի շօշափելի ըլլալէ, եւ մաշուած խորհրդաւոր քօղը կուգայ կթոտելու մեր քայլերն ու մտածումները։

Անիկա տարիներէ ի վեր հեռու էր մեզմէ, բայց կեանքը կարծես անմնական ոչինչ չէ ձգած մեզ համար. ոչ ոք զարմացաւ երբ Հրաչին ձայնը լսեց Հնդկաստանէն։ Հայը ամէն տեղ է, ջուրերուն վրայ ծածանող Տիրոջը հոգիին նման, ու տիեզերքը գաղտնիք չունի անոր քայլերուն։

Սեւ ու գծագիր լուր մը, ափսոսանքի ու կսկիծի քանի մը խօսքեր ծանօթներէ, թերեւս քանի մը կաթիլ արցունք անոնց կողմէ որոնց սրտին եւ հոգիին մէջ խորունկ յիշատակներ էր ձգած Հրաչը, ու նաև քանի մը էջ գրութիւն՝ անոր այն արժանիքներուն համար որոնք ունեցան ու տակաւին պիտի ունենային հանրային արժէք։ Շատ քիչ է այսքանը, սակայն մուժկալ է դարը և ցեղին առօրեան ծանրացած ծով ցաւերով։

Անկասկած մեծ միտք մըն էր Տօքթ. Հրաչեայ Մուրատեանը։ Հանելուկի վրայ կախուած մեծ հարցական մը ամբոխին համար, որը սակայն չ'դադրեցաւ երբեմն ապշանքով, յաճախ հիացմունքով հետեւելու իր կեանքին։

Նախնական ուսումը ստացած էր հայրենիքին՝ Սամսոնի մէջ, յետագային աւարտած Կրդրուճի Սանասարեանը, անիկա 1910ին Պէյրութ էր արդէն՝ հետեւելու բժշկութեան Ֆրանսական համալսարանին մէջ։ Դպրոցներու այս շարքը չէր սակայն որ պիտի կազմէր իր մտաւորական արժանիքը. անիկա կատաղի ընթերցող մըն էր, մասնաւորաբար փիլիսոփայութեան եւ գրականութեան ճիւղերուն։ Շատ հեղինակաւոր օտար անձնաւորութիւն մը, յայտնած էր ընկերներու, որ չէ հանդիպած արեւելեան երկիրներու մէջ մարդու մը որ այնքան կարդացած ու տիրացած ըլլայ փիլիսոփայական գիտութեան, ունենայ իր փիլիսոփայական առանձին հայեացքները, ու մանաւանդ տիրացած ըլլայ Ֆրանսերէն լեզուին այնքան հազուադիւտ կերպով՝ որքան Տօքթ. Մուրատեանը։

Մեր գաղութի հին անդամները կը յիշեն անոր երեք դասախօսութիւնները՝ Պերկսոնի փիլիսոփայութեան մասին, տրուած այնքան խնդրանքներէ յետոյ, որ ատեն յայտնի եղաւ ոչ միայն խորունկ, ըմբռնող և վերլուծող մարդը, այլև ճարտար խօսողը։ Աւելի յետոյ Պէյրութի օտար և տեղացի մտաւորականներու առջև անոր տուած Ֆրանսերէն դասախօսութիւնները՝ փիլիսոփայական հարցերու մասին, զինքը դարձուցին Պէյրութի մտաւորական շրջանակներու սիրելին։

Եւրոպական ամսագրերու, մասնաւորաբար Փարիզի «Անժալ տէ Մալատի Վէնէրիէնն»ի մէջ իր գրութիւնները կը հիւրընկալուէին մասնաւոր խնամքով։ Ափսո՜ս սակայն, այս տաղանդաւոր մարդուն կը պակսէր ինքնամփոփումը, հետեւողական աշխատանքն ու հաստատուն կեանքը. անոր գրքերը անգամ ցրուած տառը խուզար անտուններու մէջ, իրեն հետ թափառեցան Հալէպ, մինչև Մուսուլ, Պաղտատ, Պասրա, ու վերջապէս Պոմպէյ, ուր մնացին անտիրական մահուան ամենազօր ձեռն չուամին տակ դալկանալու համար։ Իրեն կարողութիւններուն հաւատացողները սակայն վստահ էին, որ տարիները երբ իրենց ծանր բեռը ճնշեն անոր ուսերուն, ու դարձնեն զինքը կեդրոնացած, հաստատուն և աշխարհէն յոգնած, անիկա պիտի յայտնուի թափով, հիացումի մատնելու համար մեր իրականութիւնը։ Եւ սակայն անիկա կը մեկնի տակաւին երիտասարդ, հազիւ քառասունի սաղեր համրած իր գլխուն շուրջ, ու այս աւելի կը խորացնէ մեր վիշտը։

Իր մասնագիտական ընթերցումներէն դուրս Հրաչեայի մեծագոյն հաճոյքներէն էին՝ երաժշտութիւնը և հայ գրականութիւնը։ Կը կարդար Արեւելահայ վիպագիրները եւ Արեւմտահայ բանաստեղծները։ Իր կարծիքներն ու քննադատութիւնները կը մատնէին նուրբ ճաշակ մը, և ոչ միայն ըմբռնում՝ այլև ապրում, անհրաժեշտ պայման գրուածքի մը թափանցելու համար, ինչ որ մտացութեան կը տրուի կարծես մեր օրերուն։ Անխառն հիացում ունէր Դանիէլ Վարուժանի հանդէպ, գրեթէ գոց գիտէր «Ցեղին Սիրտը» որուն նեմեսիսը լուսանցքին վրայ զարդարած էր զանազան բացականչութիւններով, իրեն այցելողները կը խորհէր ամենէն մեծ պատիւը ընել՝ կարդալով Վարուժանի «Տրտունջքը» Ն. Տէմիրճիպաշեանի ուղղուած։ Չէր սիրեր Արեւելահայ բանաստեղծութիւնը, բացառութեամբ Վահան Տէրեանի գրուածքներուն, մնացեալը կ'անուանէր՝ Արագ, լափին ու փափին, ժողովրդական կեղծուած մաթիմներ՝ զուրկ արուեստի տաք շունչէ։ Այս կէտին մէջ կը բաժնէր Օշականի շատ մը կարծիքները։ Բայց Արեւելահայ վէպը անոր համար արժանի էր մրցման դրուիլ միջազգային վէպին հետ։

Բուռն իր կարծիքներուն մէջ, արտայայտութեան եղանակը անզուսպ, պոռթկացող, և սակայն ճնշող՝ շնորհիւ իր անսահման պատրաստութեան և ինքնատիպ հայեցողութիւններուն։ Ու նաև յանդուգն ըմբիկ, յաջողութիւնը կրնկակոխ իր քայլերուն, բարձրացումը ոստումներով, ինքնավստահ բայց անկայուն, կրքոտ, բարոյական խրտչեցնող հասկացողութիւններու տէր, բայց անկեղծ, արեւին լոյսը սիրող, խոնարհ, յարաբերական կանոնները արհամարհող, յեղուն ազատ՝ բայց հաճելի, ընկերական, ահա՛ Հրաչեան առօրեայ կեանքի մէջ։ Ու նաև հասարակական դէմք եւ լաւ Դաշնակցական մինչև 1920 թուականը։ Կոմիտէ, միջկուսակցական, ազգային միութիւն, ամէն տեղ՝ ուր կը տեսնէր ասպարէզ իր ժողովուրդին ծառայելու համար։ Ընհնք անկայուն, և սակայն մէկ պարագայի միայն ան մնաց իր բեկման մէջ, դժբա՜խդ պարագայ, 1920էն անդին ան թէև մնաց Դաշնակցական և սակայն մնաց խաթարուած հաւատքով՝ մեր Ազգային Դատին վերաբերմամբ։ Եւ սակայն լաւ է լռել այս մասին։ Ընկերները կը յիշեն այն դժբախդ օրերուն՝ երբ Հայաստանի անկման լուրերը մթագնած էին մեր ճակատները, Հրաչի սարքած հաւաքոյթը, որտեղ այդ ապառամ եւ փիլիսոփայ մարդը խօսեցաւ աղէտի անհաւատութեան մասին ու լացա՜ւ, դառն աղէկտուր և քայքայող լացով մը։ Ա՛հ այդ գիշերը, փառ յոյսերու թաղմական յիշատակ։ Ցեղային կեանքը սովորական դարձուց ամեն ինչ, ու մենք փորձեցինք հաւատալ ու յաջողեցանք արդէն հաւատալ՝ խանդավառ օրերու վերադարձին, և սակայն Հրաչը մնաց նոյնը, լուռ այդ հարցի վերաբերմամբ, հակառակ իր խօսուն բնաւորութեան։

Թարի և հեզ քոյր մը, կը գրէ հեռաւոր Հնդկաստանէն՝ — Հրաչը մինչև մահուան օրը կը խօսէր ու կը խնդար անկողնին մէջ, ու միայն հոգեվարքի վայրկեաններուն

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿ

'Ի մասնաւորի հինգ թեմերու Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան եւ ընդհանրապէս արտասահմանի հայ գաղութներու Գեր. Ս. Առաջնորդաց, ժողովրդականաց քահանայից, յարգելի պաշտօնական մարմնոց և համայն հայոց, մեծաց և փոքրաց, Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն 'ի հօրմէ մերմէ և 'ի տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ, և 'ի մէնջ օրհնութիւն և ողջոյն հայրական սիրոյ։

Մաղլթէյն օտար և օտարանջին, բայց մեր սրտին պատառն է, որովհետև սփռօրու դժնիագոյնէն գերեվարեալ մեր սիրելիներուն ապաքինարանը և յաւիտենական ննջարանն է։

Թոքախտը ծնունդ անապատի մերկ ու բոպիկ և խոտարուտ կեանքի և քէմբերու աղքատիկ և անառողջ բնակութեան՝ շատ մը զոհեր տարաւ։ Եօթը տարի առաջ յարանուանական երեք հոգեւոր պետերը առանց դաւանական խտրութեան, համախորհուրդ եւ համասիրտ կը յղանան ու կը ծնին Մաղլթէյնի հիւանդանոցը։ Տեղական պարարտ եւ վախտ նպաստներով եւ Մերձ. Արեւելքի Նպաստամատոյցի զուարթառատ աջակցութեամբ կը բացուի հիւանդանոցը։ Համախորհրդակցութիւնը ջախջախուած եւ իրաւազրկուած ազգաց միակ սպեղանին եւ վերականգման յօ սատու ազդակն է։

Մահամերձ հիւանդ մը ճողոպրել մահուան ճիրաններէն նոր ստեղծագործութիւն է։ Չէ՞ որ տիեզերքի մեծագոյն ճարտարապետը հրամայեց եւ ամենայն ինչ հաստատեցան, բայց մարդը ստեղծելու համար աստուածային բոլոր կարողութեանց հաւաքականութեան եւ համախորհրդակցութեան պէտք տեսաւ, «Արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում»։

Միակ տեղական Նպաստը եւ Ամերիկեան Նպաստամատոյցին աջակցութիւնը բաւական չէին քառասուն անկողիննոց, մերթ աւելի, հիւանդանոց մը պահել. գրակցութեամբ յԱմերիկա օտար մարդասէրներու և մերազնէից, Նպաստի նոր աղբիւրներ ստեղծուեցան։

Ներկայ համաշխարհային տնտեսական տագնապը գրեթէ նպաստի աղբիւրները ցամքեցուց. հին Խնամակալութիւնը և Նորակազմ Վարչութիւնը անյուսահատ և զոհողութեամբ կը շարունակեն իրենց պաշտօնը ու կը մտածեն լաւագոյն վիճակ մը ստեղծել նոր միջավայրով և նոր շէնքով։ Առ այժմ թողլով լաւագոյնը ապագայ յաջող տարիներու, խնդրեցին մեզմէ ինչպէս շատ բարենպաստ օրեր կան, որ մի ալ Մաղլթէյնի հիւանդանոցին յատկացնել և յարմարագոյն օր Բուն-Բարեկենդանի օրը յարմար սեպած էին, երբ սեղանները ճոխ, կամ պատառ մը հացի հետ բրդուճ մը պանիր սրտերը կը փափկացնեն եւ զգացումները դիւրահաղորդ կ'ընեն։

Սիրով ընդունելով Պատուարժան Վարչութեան փափաքը, Հայրապետական ներկայ Կոնդակով Բուն-Բարեկենդանը օր հիւծախտանոցի կը հռչակենք, խնդրելով եւ պատուիրելով որ ամէն հարուստ հայ, միջակորեար և աղքատ իրենց կէրածէն բաժին հանեն Անոր։ Կը պատուիրեմ փափկասուն ու գթառատ Տիկնանց, որ չ'ամաչեն մուրացկանի մախաղը ձեռքերնին դիմելու ամենուն, այն հաւատքով, «որ ողորմի աղքատին, փոխ տայ Աստուծոյ»։ Զըլլայ, որ պարտաւորութենէ խուսափելու համար ըսէք. «Տէ՛ր, երբ տեսաք զքեզ հիւանդ, քաղցեալ և 'ի բանտի» որովհետև պատասխանը թէ կըտամյանք և թէ յորդոր գթութեան եւ ողորմութեան։

Աղօթարար

22 Դեկտ. 1931, Անթիլիաս ՍԱՀԱԿ Բ. ԿԹ. ԿԻԼԻԿԻՈՑ

մտածեց մահուան մասին։ Իր ունեցածը կտակեց իր պաշտելի Արտաւազդին և խնդրեց որ վերջին բարիները զրկեմ հեռաւոր ընկերներուն և բարեկամներուն։

Արտասովոր կեանք մը, նոյնքան և դժբաղդ վախճան մը, հեռու սիրելիներէ, ասանձին և օտար, չ'լրացած կեանք մը, ծառ մը դալար ու հաստաբուն, որուն բերելիք պտուղներուն վաւերականութիւնը ունիս, ու յանկարծ դաժան մագիլներ, ինքը՝ մահը, խորչակ ու աւեր։ Փոքրիկ մխիթարութիւն մը սակայն, և ճակատագրի ընորոշ պատահար, Հրաչը իր երկրորդ հայրենիքը կը դաւանէր Հնդկաստանը, տակաւին ուսանող, անկա խանդավառուած էր Հնդկաստանով ու անոր ժողովուրդով, թերեւս հնդիկ փիլիսոփայական ոգին եղած է մղիչը այս համակրութեան։ Ու այժմ իր փոթորկալից կեանքը վերջ կը գտնէ իր սիրած ժողովուրդին մէջ։

Գորովագութ հնդիկ Նիրվանան բացա՞ արդեօք իր թեւերը՝ հանգիստի և մոռացութեան մէջ օրօրելու համար՝ հայու այս դժբաղդ եւ տաղանդաւոր զաւակը։

ԼՈՒԹԵՐ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ

Անցեալ ամսու 21 ին, հոգին յանձնեցինք Կարապետ Թ. Ուզունեանը. որ Ճիւնիի Դաշնակցական կազմի եռանդուն ընկերներէն էր։ Համեստ ու սիրուած երիտասարդ մըն էր Ուզունեանը. սիրելի ոչ միայն իր ընկերներուն այլ նաև Ճիւնիի ամբողջ հայութեան, որոնք ամբողջութեամբ եկած են մասնակցելու անոր թաղման տխուր արարողութեան։ Կ. Ուզունեանի մէկ քանի տարուայ կեանքը Ճիւնիի մէջ ամէն պատանիի և երիտասարդի համար անմոռանալի պիտի մընայ. իր սենեակը միշտ տրամադրելի էր ընկերական հաւաքոյթներու, ինչպէս նաև իր տրամադրութիւնները պատրաստ օգնելու իր պատկանած կազմին և ազգին միանգամայն։ Կարապետը այժմ կը թողու մեզ ընդմիշտ, թողնելով իր մաքուր յիշատակին հետ նաև կըտակ մը իր կրտսեր եղբայրներուն ու ընկերներուն. այն է քալել իր ճամբէն, նոյն եռանդով ու նոյն մաքրութիւնով, ճամբայ մը, որը փշոտ է ու դժուարին, բայց և ազնիւ ճանապարհ։

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԿԻՆԵՐՈՒ ՔՐԻՍՏ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մնողք պէտք է գիտնան թէ իրենք կեանքի ճարտարապետներ և Աստծոյ գործակիցներ են։ Մայրը սիրոյ առաջեալը և օրօրոցը անոր գաղտնի ուժերուն սնունդը նկատուած է։ Կուլտուրապէս բարձրացած ժողովուրդները մայրերու ափին մէջ կը փնտռեն ազգերու ճակատագիրը։

«Ոչ իմաստասէրը, ոչ ալ թագաւորները օգնութեան կոչնչէն հայրենիքին, այլ մայրական ազգեցութիւնը միայն»։ Գիտե՞նք թէ մայրական դպրոցը առաջին դպրոցն է և ան է որ հիմք կը դնէ իրաւայի բնաւորութեան։

Մտիկ ընենք Մերեյայնը.— «Տղայ մը կրթելը՝ անձ մը կրթել է, աղջիկ մը կրթելը, ազգ մը կրթել է»։ Աւելցնենք, աղջկայ դաստիարակութեան հոգ չտանիլը, բուն իսկ իւր ընտանեաց համար ամօթ պատասխանել է:

Գրքերը հոգւոյն համար են ա՛յն՝ ինչ որ սնունդը մարմնոյն համար։

Պատմութիւնը կ'ըսէ մեզի թէ Հայաստան կարող է ներկայանալ արդի աշխարհի առջև մայրութիւնը գտնող ու ճանչցող ու անոր հայթայթած կեանքի ուժերուն վրայ իր ամբողջ ընկերական կազմն ու քաղաքակրթութիւնը կառուցանող անզուգական երկիրն ու ժողովուրդը։

Մանրամնութեան մտնելու եւ փաստեր որոնելու հարկ չկայ, հայ ցեղի քաղաքակրթութեան հիմքը և պարծանքը հայ մայրն է եղած. հայութիւնն է եղած ջահակիրն մայրապաշտ մեծ քաղաքակրթութեանց և այս մեծ աւանդը չըխակայ մայրութեան թշնամի քաղաքակրթութեանց կործանարար ազդեցութիւններէն պահպանել կարողանալու համար՝ հայութիւնը յանձն առած է ապրիլ կեանքը մարտիրոսութեան:

Անուրանալի է թէ հեթանոսական կրօնի ցոյն իսկ կեդրոնը կը կենայ Հայ Մայրը։ Կրկին, պատմական փաստ է թէ Քրիստոնեայ հայութիւնն եւ չ'լրգու անհաւատարիմ գտնուիլ մայրութեան իր հաւատքին, որ իրեն աւանդուած էր իր նախնեաց կողմէն և հիմն ու խարիսխն էր բովանդակ հաստատութեանց, մշակոյթին ու կեանքին։

Մեր Լեւոն Գ. կայսրն էր որ պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, ուղղ մէջ մայրական հեղինակութեան սկզբունքն եւ օրէնքը ներմուծեց Եւրոպա՝ Բիւզանդական կայսրութեան քաղաքային օրէնսդրութեանը միջոցաւ, ինչպէս նոյն հայ Պաւղիկեանք էին որ Եւրոպայի մայրութեան աստուածաբանութեան լծացեալ կուտակումները հիմն փոթորկեցին։

Հայ մայրը արժանի է մեր յարգանքին — ո՛չ միայն իբրև մայր հայրենիք հանա նաև՝ գլխաւոր դերակատարը հայկական դարաւոր ողբերգութեան, որ տառապանքի բաժակը քամած է մինչեւ ցմրուր։ Հայ մայրը արժանի է նոյնպէս՝ մեր հիացումին, իբրև հաւատարիմ աւանդապահը այն ընտիր բարեմասնութիւններու, որ նախնիքներէն ժառանգութիւն մնացած է Հայ ցեղին։

Մայրութիւնը վսեմ և նուիրական պաշտօն մըն է։ Անիկա կը նշանակէ ցաւ ու աշխատանք, զոհողութիւն ու չարչարանք։ Բայց միևնոյն ատեն՝ անիկա հզօր ուժ մըն է որ կը վճռէ անհատի մը բախտը, ծառայութեան մը ճակատագիրը։

Կիներու և աղջիկներու բարձրացման գործին նուիրուած է Ե. Կ. Ք. Ը. (Y. W. C. A.)ի Ռըմէյլի մասնաճիւղը։ Իրենց խորհրդանիշն է եռանկիւնը, գրուած չուրջը մարմնի, մտքի և հոգիի բարձրացում և ծառայութիւն։ Դաստիարակչական նիւթերու մաս կը կազմեն կրթական, բարոյական, առողջապահական, տիպար մայրեր և տանտիկիններ հասցնելու, մէկ խօսքով իգական սեռի բարձրացման և Լիբանանցի ու Սիւրիացի կիներու և աղջիկներու հետ բարւոք յարաբերութիւններ և կապեր ստեղծելու հարցերը։

Ոչ կուսակցական, յարանուանական և ազգութեան խտրութիւն գործող այս միութիւնը ունի հետեւեալ խումբերը. Արհեստաւոր Աղջկանց (Սիւրիացի և Հայ) 60 անդամ. Յառաջդիմասէր աղջկանց խումբ 80 հոգի. Տնային աղջկանց խումբ 25. Տիկնանց խումբ 75. Մարզանքի և խաղի խումբեր 100 հոգի. Ուսուցչուհիներու խումբ 20 հոգի։

Հետեւեալ դասերը կ'առնեն. Ֆրանսերէն, անգլիերէն հայերէն, արաբերէն, ձեւագիտութիւն եւ կար, երաժշտական դասեր, գծագրութիւն, մեքենագրութիւն եւն. Ձեռական աշխատութիւն կայիր եւ մետաղի վրայ, սակառաշինութիւն, փորագրութիւն եւն։

Ունին գործ հայթայթող գրասենեակ, մինչեւ այսօր 295 աղջիկներու գործ հայթայթուած է։

«Ընկերութեան նպատակը բնաւ չէ, աղջկան կրօնքը փոխել, այլ ընել զինք աւելի հաւատարիմ անդամ մը իր պատկանած եկեղեցիին»։ Երիտասարդ Կիներու Քրիստոնէական Ընկերութիւնը կը յայտարարէ թէ այս է նաև իր նպատակներու գլխաւորներէն մէկը։

Դեկտ. ամսոյն սեզմ չրջանակի մը մէջ Ամերիկացի Միս Հալպըդ խօսեցաւ Կնոջ դերի և իրենց ընկերութեան պատմութեան և շարժումի մասին: Ուրախալի է որ Օր. Մարգարեան սահուն հայ լեզուով մը ներկաներուն թարգմանեց օգտաշատ դասախօսութիւնը։ Եղան մտքի փոխանակութիւններ. ուրախալի է որ մեր աղջիկներուն պիտի սորվեցնեն նաև հայ եկեղեցական երաժշտութիւնը և պատմութիւնը։

Մեր մայրերուն և քոյրերուն օգտակար ըլլալու համար նուիրուող աղջիկները և կիները պէտք է խրախուսել և բարոյապէս ու նիւթապէս օժանդակել։

Սիրելի ընկեր քու դեռ թարմ ու անմոռանալի հողակոյտիդ վրայ կուգանք յայտնել անգամ մը եւս մեր յարգանքը, խոստանալով վեր պահել քու սկզբունքներդ ու սիրած գաղափարդ.

Ցարգանք Ուխտիդ

Ցարգանք աճիւններուդ։

Ճիւնի ԳՐԻԳՈՐ ԳԱՅԱՆԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՊՍԱԿԻ ԾՈՒՐԲ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՑՈՅՆ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Ըստ վաղեմի օրէնսդրութեան, արու տղոց համար 14 եւ էգերու համար 12 տարեկան հասակը բաւական կը համարուէր ամուսնութեան. սակայն յետնագոյն օրէնսդիրք արուներու համար 18 և էգերու համար 14 տարին որոշած են։ Եկեղեցին խստիւ կ'արգիլէ այս հասակէն կանուխ ամուսնութիւնը։ Անչափահասներու ամուսնութիւնը անվաւեր կը մնայ, մինչև որ լրանայ օրինական տարին։ Ծերութիւնը արգելք չէ ամուսնութեան։

Այրիացեալ կինը կարող չէ, ամուսնոյն մահէն յետոյ տարին չ'լըրացած կրկին ամուսնանալ. այս թէ՛ ի յարգանս իր հանգուցեալ երկան և թէ սերնդեան չփոթութիւն չպատճառելու համար։ Կնոջ մահուան առթիւ, այրն ալ նոյնքան ատեն ամուսնութիւն կնքելու արտօնուած չէ։ Եթէ սղոյ տարւոյն մէջ կինը զաւակ ծնի և մեռած այրը սուգի անարժան նկատուի, կարելի է առանց տարին լրանալուն սպասելու, նոր ամուսնութիւն կնքել։ Եթէ կինը իր ամուսնոյն մահը տարի մը յետոյ իմանայ, կրնայ անմիջապէս վերստին ամուսնանալ։ Սգոյ տարւոյն մէջ նշանախօսութիւն արգիլուած չէ։

Միայն պսակի խորհրդոյ կատարմամբ ամուսնութիւնը չի կըրնար վաւերական համարուիլ, եւ քահանան որ կը կատարէ պսակը առանց հոգեւոր գերագոյն իշխանութեան արտօնութիւնը ստանալու, կը պատժուի, նոյն իսկ եթէ ամուսնութեան արգելիչ պատճառ մը չըլլայ։ Որովհետև սոյն իշխանութիւնը միայն ի վիճակի է ամուսնութեան արգելքները քննելու, զանելու և ի հարկին արգելքը վճռելու։ Երբ ամուսնութիւն մը պիտի կատարուի, խօսեցեալ թաղին քահանան պարտի իր ստորագրութեամբ վկայագիր մը ներկայացնել տեղւոյն եկեղեցական իշխանութեան, յայտնելով թէ կատարելի ամուսնութիւնը ըստ ամենայնի համաձայն է օրինաց եւ ըստ այնմ ինք պատասխանատու կը մնայ։ Եպիսկոպոսը կամ անոր ներկայացուցիչն ալ կուտայ գրաւոր հրաման ու յետոյ կը կատարուի պսակի խորհուրդը։ Այն տեղերը ուր սակաւթիւ ցոյն գաղթականներ մտաւոր մը միայն ունին, առանց եպիսկոպոսի, պաշտօնավարող քահանան, իբր ներկայացուցիչ հոգեւոր իշխանութեան, կարող է առանց բարձրագոյն հրամանի պըսակ կատարել, պայմանաւ որ յետոյ տեղեկագրէ իր եպիսկոպոսին։ Բանի և ծածուկ կատարուած ամուսնութիւնք, օրինաւոր ամբաստանողի մը խնդրանքով, կրնան անվաւեր հռչակուիլ։ Օրինաւոր ամբաստանող են հայր, մայր, եղբայր, և առանց չըլլալ ատեն մօտաւոր ազգականներ։ Քահանան ամուսնութիւնը օրհնելէ յետոյ պարտի եկեղեցւոյ տոմարին մէջ արձանագրել ամուսնացողներու եւ կնքահօր անունները, ամուսնութեան թուականը, եւն. և պատճէնը զրկել եկեղեցական իշխանութեան։ Մենակեաց ճգնաւորներու ձեռքով Մենաստաններու մէջ պսակ կատարել խստիւ արգիլուած է։ Ի բաց առեալ ստիպողական պատճառներէ, եկեղեցին արգիլած է պսակ գրութիւնը տարուան քանի մը ժամանակաց մէջ. այսպէս Մեծ Բարեկենդանի վերջին կիրակիէն մինչեւ Նոր Կիրակի, Օգոստոս 1էն մինչեւ 15, Աստուածածնայ Պահքի պատճառաւ, եւ Դեկտ. 12էն մինչեւ Ծնունդ 6։ Ըստ Ներրսէն կանոնադրութեան, Կ. Պոլսոյ Ցոյն Պատրիարքարանի, իւրաքանչիւր ամուսնութեան հրամանագիր ստանալու համար 10 դրշ. իբր Եպիսկոպոսաց իրաւունք և 15 դրշ. Աստուածաբանական Վարժարանին տուրք կը վճարեն։ Իսկ սակացոյցի համար Պատրիարքարանն ալ կ'ստանայ իր իրաւունքը, 50էն մինչեւ 2500 դրուշ։

Այն պատճառները որ անձի մը այնինչ որոշեալ անձին հետ ամուսնութիւնը չեն ներեր, կը կոչուին առնչակցն և են. 1.— Արենակցութիւն, 2.— Խնամութիւն, 3.— Բարոյական խնամութիւն, 4.— Խնամական ազգականութիւն, 5.— Հոգեւոր ազգականութիւն, 6.— Օրինական ազգականութիւն, 7.— Խնամակալութիւն, 8.— Կրօնի տարբերութիւն, 9.— Բանի առեւանգութիւն, 10.— Շնութիւն, 11.— Դաւաններու սէջ բարձրագոյն պաշտօնավարութիւն, 12.— Ընկերային աստիճանի տարբերութիւն։

Հալէպ ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԵՊՍԿ.

(24) (Շար.)

Անոնք կ'սպասեն որ հայ ժողովուրդը հետաքրքրուի իրենցմով եւ ընէ օգտակար թելադրութիւններ։

Որքա՜ն լաւ կ'ըլլար որ Հայ Կինը, Հայ Աղջիկը, իր արդուզարդի մասին մտածելէ առաջ խորհէր իր սեղանին վրայ ունենալ մասնաւորապէս իրեն համար պատրաստուած լաւագոյն գրքեր և պատրաստել տալ Հայ տան, Հայ կնոջ յատուկ գրքեր:

Կան շատ մը վէպեր որոնց ընթերցումը օգտակար ըլլալէ աւելի վտանգաւոր են և մաքի սնունդ տալու փոխարէն կը հայթայթեն թոյն միայն:

Չի լմնցուցած ըսենք նաեւ թէ գիտէ՞ք արդեօք թէ Թուրքեր ի՜նչ չինծու լուրեր կը հրատարակեն ձեր մասին եւ մաշը ու թոյն կը սրսկեն ամէն կողմ։ Թուրքին համար չիք խտիր ոչ հրէի և հեթանոսի։

ԴՐ. Գ. ԳՈՒՏՍՈՒԼԵԱՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փ. Տաճատ Սրապեան, իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ ամէն անոնց, որոնք իր սարաբաղդ քրոջ Անահիտի դառնակսկիծ մահուան առթիւ, անձամբ կամ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին։

Կարդացէք եւ Տարածեցէք

«ԱԶԴԱԿ»ը

ԼՈՒՐԵՐ ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ

(Սեփ. Թղթակցութիւն)

Դեկտեմբեր 20ի դէպքերը թէև չեն կրկնուիր, բայց քաղաքն ալ վերջնականապէս խաղաղ վիճակ մը ունենալու ձեւը չներկայացներ ամէն անոնց որ դուրսէն կուգան։ Պաշարման վիճակ չէ յայտարարուած, բայց քաղաքը գրեթէ ամէն կողմէ պաշտպանուած է զինուորական ուժերով։ Քաղաքի ամենակարեւոր կէտերը, Մերճէի հրապարակը ատնող փողոցները, գրաւուած են Սէնէկալցի զինուորներով, որոնք միշտ ցերեկ պահակ կը կենան։ Կարեւոր փողոցներ նայող տանիքներու վրայ Ֆրանսացի զինուորներ նոյնպէս պահակ կը կենան։ Գաղտատ պողոտայի կեդրոնները ամբողջութեամբ հսկողութեան տակ առնուած են։

Ցերեկը կեանքը խաղաղ է և ամէն մարդ իր գործին կերթայ։ Առեւտուրը կայուն վիճակ ստացած է ծանօթ դէպքերէն յետոյ։ Զինուորներուն համար բացարձակապէս արգիլուած է շուկաները ելլել և այս ալ մեծապէս ազդած է շուկայի առեւտուրին։ Համիտիէ և Ճէմալ փաշա փողոցներու մէջ ձիաւոր ոստիկան-զինուորներ կը շրջագային։ Մէկ խօսքով դեռ սպասուած վըստահութիւնը չէ գոյացած, որով միտքերն ալ ցարդ չեն հանդարտած։

Ճիշտ է որ հիւսիւսային Սուրիոյ ընտրութիւնները վերջացան և արդիւնքը ամենուս ծանօթ է, բայց դեռ բաւական ժամանակ կարօտ է որ Դամասկոսի և Համայի ընտրութիւնները տեղի ունենան։ Առջի շաբթու մէջ Ազգայնական պետերէն Աթասի պէյը Բարձր Գոմիսէրին ներկայացած էր Պէյրութ և առաջարկ տարած ընդ. քեկանումի ենթարկելու ընտրութիւնները: Բարձր Գոմիսէրը «ոչ» ըսած է և արդէն հրահանգած էր առաջին կարգի ընտրութիւններ փութացնել ամէն կողմ։ Քանի մը օր առաջ Ազգայնականները դարձեալ թռուցիկ մը ցրուած էին որակելով նորընտիր երեսփոխանական ժողովը ապօրինի եւն.։ Վերջապէս մարդ չգիտեր թէ ինչ ուղղութիւն կը բռնէ և կամ պիտի բռնէ Ազգայնական հոսանքը։ Այս առթիւ երկու կարծիք շրջան կընէ Դամասկոսի մէջ։ Առաջինը այն է որ, եղածը ընդունիլ իբր փաստ և մասնակցիլ Դամասկոսի, Համայի և Տուլայի ընտրութիւններու, ապահովելով իրենց մօտ 15 ձայն։

Ապագայ Խորհրդարանի մէջ պիտի ունենան մինչեւ 20 ձայն 50ի վրայ։ Այնպէս կը նկատեն որ Ազգայնական երեսփոխաններ չնորհիւ իրենց մտաւորական և քաղաքական կարողութիւններուն պիտի կարողանան զօրաւոր ազդեցութիւններ բանեցնել ժողովի մէջ։ Ուրեմն չափաւոր մասը այսպէս կը մտածէ «չարիքը» նուազեցնելու համար։

Իսկ ծայրայեղներն ալ կը նըկատեն որ իրենք միշտ փոքրամասնութեան մէջ պիտի մնան և բոլորովին պիտի կորսնցնեն իրենց իրաւունքները, որով կուզեն բնաւ չմասնակցիլ ընտրութիւններուն և մնալ ընդդիմադիրի դերքի մէջ։

Հակառակ այս բոլորին կարելի չէ որոշ եզրակացութիւն հանել։ Ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան Ռամազանէն յետոյ Փետր.

ԹՈՐԹՈՆ «ԱԶԴԱԿ»Ի ԹԻՒ 74

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅՈՒՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

300 ՓԵՏԱՅԻՆԵՐ ՀԱՒԱՔՈՒԱԾ

ՄԻՆԱՍԻ ՇՈՒՐՋԸ

ՄԸՍԸՐԼԵԱՆ ՄԻՍԱԿ ՔՈՄԻԹԷԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

ՔՈՄԻԹԷԻ ԳԱՂՏՆԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

ՊՈԼՇԵՒԻԿՈՒԹԻՒՆ ԷՐ

Սամսոնի ենթակայ Չարշամպա գաղափ Դաբուզըյա գիւղին մէջ Մինաս անուն ոճրագործ մը կար։ Այս մարդը անցած տարուայ Տրապիզոնի դէպքերուն ընթացքին քոմիթէին մասնակցիլ ուզած, երկու հայեր սպաննած և զինք ձերբակալելու գացող ոստիկաններու վրայ ալ կրակ բացած էր։ Բայց վերջը վիրաւոր վիճակի մէջ ձերբակալուած էր։

Մինաս յետ դատավարութեան մահուան դատապարտուած էր։ Մահուան վճիռը դեռ վերաքննիչ ատեանի կողմէ չքննըւած, յիշեալը բանտէն փախած էր։ Փախուստէն անմիջապէս վերջ, թէ՛ Ռուսիայէն և Պարսկաստանէն անցնող և թէ ալ առաջուան դէպքերու ընթացքին լեռները ապաստանող երեք հարիւր փետաիները ան չուրջը հաւաքեց։ Սվազի և Մարզիֆոնի հետ յարաբերութեան մէջ մտնելով ան կուզէր իր ուժը աւելցնել և կարևոր շարժում մը յառաջացնել։

ՄԻՆԱՍԻ ԲԱՆԱԿԸ

Սվազի քոմիթէին փետայիներն ու լիտերները ձերբակալուած և մանտարկուած ըլլալով, արտասահման գտնուող Հնչակ, Դրօշակ և Դաշնակ թերթերը կրակ կը տեղացնէին և Մինասի բանակին օգնութիւն փութացնելու կոչեր կուղղէին։ Եւ իրապէս ալ Մինաս վտանգաւոր վիճակ մը կ'ստանար։ Չարահիսարի, Թօքատի և Մարզիֆոնի միջեւ թոչուն մը անցած չէր թողներ։ Եղանակը ամառ ըլլալուն համար, հետապնդուելեր իսկ, լեռներու, անտառներու և դաշտերու մէջ պահուելիք տեղեր կը գտնէր։

Վերջին ատեններ, Մինաս, Թէրմէ գաղափին ենթակայ Գուրշունլու Տէքէի անտառին մէջ, առաջուընէ իմեր այդ կողմերը աւազակութիւն ընող 10 յոյներ և 4 վրացիները զինուած և ի պահանջեալ հարկին իրեն օգնելու պատրաստ վիճակի մէջ դրած էր։ Այս արեւելքի մէջ երկրորդ Զէյթունի դէպք մը ըլլալ էր։

ՄԸՍԸՐԵԱՆ ՄԻՍԱԿ Ո՞Վ ԷՐ

Անոնց քաղաքներու միջեւ յարաբերութիւնը ապահովող բօսթի պաշտօնեան ձերբակալուած էր և անոր վրայէն գտնըւած թուղթերէն հասկցուած որ անոնք որոշած էին այդ շաբթուան ընթացքին Հավզա և Լատիք գիւղերը կոխել և վերջը յառաջանալ դէպի Ամասիա, բայց պատճառաւ մը երեք ամիս յետաձգած էին այդ որոշման գործադրութիւնը։

Յետաձգման պատճառը հետեւեալն էր։

Այն ատեն արեւելեան գաւառներու մէջ ապստամբութիւն պատրաստող և Ռուսիոյ, Պարսկաստանի և Պոլսոյ կոմիտէներուն ներկայացուցիչը Սամսոն բնակող Էկինցի Մըսըրեան Միսակն էր։ Մինաս Միսակէն առած հրահանգին համեմատ կը շարժէր։ Հավզա և Լատիքի կոխումէն վերջ Ամասիա արշաւելու պատրաստ ըլլալուն հրահանգելէ վերջ, Մըսըրեան Միսակ կաւելցնէր. «Պոլսոյ մէջ, հակառակ ոստիկանութեան բոլոր բռնութիւններուն և խստութեանց կը պատրաստուի կարեւոր ապստամբութիւն մը. առած եմ անոր բացատրութիւնը չեմ կրնար տալ, բայց այս անգամ մայրաքաղաքի մէջ փրթելիք փոթորիկը, մինչև հիմայ եղածներէն բոլորովին տարբեր և սոսկալի պիտի ըլլայ և շատ յանկարծակի տեղի տալու պիտի ունենայ։ Պոլիս ամբողջ արեան մէջ պիտի լողայ»։

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՆ ԿԸ ՄՏԱՀՈԳՈՒԻ

Խնդիրը լուրջ էր։ Իրականին մէջ, Պոլսոյ մէջ քոմիթէի ունեցած առաջուան գործունէութիւնները դադրած էին։ Պաշտօնէութեան դէմ յարձակումներ տեղի չէին ունենար։ Այլեւս սպառնագիրներ չէին ղրկուէր հոս ու հոն։ Դէպքերու և խընդիրներու այսպէս յարկարծական փոփոխութիւնը դիս լրջօրէն մտահոգեց։ Անոնք իրենց նպատակին հասնելու համար ուրիշ տեսակ յարձակման ծրագիր մը պատրաստած էին. անպայման գաղտնի միջոց մը գտած էին։ Ոստիկանութեան խնդրը չյաջողելիք ձեւով պիտի պայթեր ապստամբութիւնը և մայրաքաղաքը քանի մը ժամուան մէջ «կրակի և արեան ալիքներուն մէջ պիտի խեղդուէր»։

ՔՈՄԻԹԷԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Ի՞նչ կրնար ըլլալ այս։ Ըլլայ ըլլայ քոմիթէները սոսկալի հրդեհ մը պիտի հանէին և թաղերու ու հաստատութեանց վրայ ռումբեր նետելով սպանութիւններ և ոճիրներ պիտի գործէին։ Այդքան պարտութիւններէ և կորուստներէ վերջ դեռ այսչափ խրոխտ յայտարարութեան պատճառը ի՞նչ կրնար ըլլալ։ Ըստ իս ծանօթ էր այդ պատճառին։ Ձեռքս զօրաւոր փաստեր ունէի։ Հայերը իրենց ոճրային բրօբականտներու մէջ, նպատակն ու արդիւնքը երկուքի բաժնած էին։

Առաջինը, ինչպէս կը գրեն բոլոր հայ յեղափոխական թերթերը, Հայաստանի անունով կարգ մը պահանջներ պիտի ներկայացնէին և պիտի կազմէին Անկախ Հայաստան մը։ Այս նպատակը ժողովրդին կը ներկայացնէին և կը յայտարարէին և դիւրաւ անոնց մուտքը քոմիթէէն ներս կ'ապահովէին։

ՔՈՄԻԹԷԻ ԳԱՂՏՆԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Սակայն բոլոր քոմիթէի պետերուն ծանօթ և գաղտնի նպատակը տարբեր էր: Բոլոր հարստութիւններն ու կալուածները հաւասարապէս բաժնել, կրօնքն ու ամուսնութիւնը բոլորովին վերցնել էր։ Առաջին նպատակի յաջողութենէն վերջ կատարելու անիշխանական գրութիւն մը հաստատելու խոստումով, հայ քոմիթէճիները յարաբերութեան մէջ մտած էին Եւրոպացի անիշխանականներու հետ։ Այս կրնար միտք մը կամ իտէալ մը ըլլալ, բայց ոչ թէ մեր ներկայ տարուան, այլ գալիք դարերու ընթացքին ալ դեռ անհասանելի մէկ վարչաձեւ էր։ Կեանքիս վերջին օրերուն տեսածս համայնավարական վարչաձեւը, մեր աշխարհին համար նոր բան մը չէ. ատիկա հին Յունաստանի Սօլոնի մէջ գործադրուիլ փորձուեցաւ, հողերը բաժնուեցան, շատ մը բաներ կատարուեցան, սակայն վերջը նորէն հին ձեւին դարձան։

Պոլսոյ մէջ այլեւս գիշերը ցերեկին խառնելով քոմիթէի գաղտնի ձեռնարկները գիտնալու և դեռ փորձանքները չպատահած Մինասին ձերբակալումը ապահովելու եռանդ էր։ Որովհետև արեւելեան գաւառներու հայերուն հոգեկան վիճակը նորէն փոխուած էր և առիթ մը գտնուելուն շարժում ստեղծելու միտում ունենալնին յայտնի էր։

Հետագրական գիծերը շարունակ Բարձրագոյն Դռան և Մաբէյնի միջեւ եղած գաղտնի բանակցութիւնները կը փոխադրէին։

(Շար.)

ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՆԵՐԳԱՂԹԻ ՄԱՍԻՆ

7000 Օխա հաց պիտի տրամադրուած նաւուն մէջ

Ներգաղթի առաջին կարաւանին մեկնումին առթիւ, Ազգ. Դաշնակցութեան Նանսէնեան Օֆիսի Յունաստանի Ներկայացուցիչ պարոն Քոթէլնիքով հետեւեալ յայտարարութիւնները րրած է «Նոր Օր»ի խմբագրին.

— Ինչպէս գիտէք արդէն, ներգաղթի Ա. կարաւանը մեկնեցաւ չորեքշաբթի, կէս օրէ յետոյ ժամը 3.40ին։ Ներգաղթողներու թիւը համաձայն ոստիկանական յայտարարութեան 1956ի կը բարձրանայ, իսկ թերթերը այդ թիւը կը բարձրացնէին մինչեւ 1988ի։

Ա. կարաւանին մաս կազմելու համար արձանագրուածներէն քանի մը տասնեակ հոգի հրաժարած են ներգաղթէն, ինծի հասած տեղեկութեանց համաձայն։

Մեկնողներուն մէջ կան 160 երկսեռ որբեր։ Նոյնքան ալ որբուհիներ պիտի մեկնին երկրորդ կարաւանով։ Շատ հաւանաբար երկրորդ կարաւանը պատրաստ պիտի ըլլայ հինգ շաբթուան մէջ։ Ամէն պարագայի տակ, ամսոյս վերջին հազիւ կրնայ մեկնիլ երկրորդ կարաւանը։

Երկրորդն ալ պիտի կազմուի Աթէնքի շրջանէն, իսկ երրորդը Սալանիկէն։

Ընդհանուր հայ գաղթողներու մասին յոյն թերթերու հրատարակած թուանշանները ճիշդ չեն։ Այս տարի միայն վեց հազար հոգի պիտի ներգաղթէ եւ կը յուսանք որ յառաջիկայ աշնան նոյնքան եւս մեկնին Հայաստան։

Ազգ. Դաշնակցութեան Նանսէնեան Օֆիսը, ինչպէս նաեւ Բարեգործականը ըրին՝ ինչ որ կրնային ընել՝ ապահովելու համար կարգուկանոնը, հանգստութիւնը եւ պարենաւորումը մեկնողներուն։

Պէտք է ըսեմ որ հելլէն կառավարութիւնը տրամադրեց շատ լաւ եւ հանգստաւէտ շոգենաւ մը, որ 8000 թոն տարողութիւն ունի։ Բոլոր ներգաղթողները տեղաւորուեցան քապիններու մէջ եւ ոչ ոք դուրսը չի մնաց։

Դժբախտաբար գէշ օդը մէկ կողմէն եւ գաղթականներու անկարգապահութիւնը միւս կողմէն, Բիրէյի նաւահանգիստին առջեւ անկարգապահութիւններու տեղի տուին։ Կը յուսամ որ յառաջիկայ լաւագոյն կազմակերպութիւն ստեղծելով, վերջ կը տրուի այս անպատեհութիւններուն։

Ներգաղթողներուն պարենաւորումը հետեւեալ կերպով տեղի ունեցաւ. 7000 օխա հաց, 700 օխա հաշած միս, 400 օխա պանիր, 900 օխա թուզ, 3000 տուփ ծուկ, 300 օխա շաքար, 16 օխա թէյ։

Հայ Գաղթականներ Սուրիա կուգան

«Նոր Օր»ի 6 Յունուար թիւին մէջ կը կարդանք.—

Սուրիա մեկնելու համար, երէկ Սելանիկէն Աթէնք եկան 18 երիտասարդներ, մեծամասնութիւնը որբ, որոնք առժամապէս տեղաւորուեցան Բարեգործականի պատուիրակ Գ. Թաղէոսեանի կողմէ։ Ասոնց վիզէի գործողութիւնները վերջացած ըլլալով ուղղակի Սուրիա եկնող առաջին շոգենաւով ճամբայ պիտի հանուին։ Առաջին կարաւանը կը բաղկանայ 50—60 հոգիէ։ Կը տեղեկանանք թէ Սուրիա գաղթելու համար բաւական Հայ գաղթականներ արձանագրուած են։ Ազգ. Դաշնակցութեան ներկայացուցիչ պ. Քոթէլնիքով խոստացած է ամէն դիւրութիւն եւ աջակցութիւն ընծայել Սուրիա մեկնողներուն։

ԿԱՏԱՂԻ ԿՌԻՒ ՄԸ ՀԱԼԵՊԻ ՄԷՋ

ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՉԱՓԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

1 ՄԵՌԵԱԼ 20 ՎԻՐԱՒՈՐ

Դամասկոսի «Էլիֆ Պա» թերթը հինգշաբթի օր Հալէպէն հեռաձայնով ստացած է հետեւեալ լուրը.—

Զորեքշաբթի երեկոյ, Պապ Իլ Նէրապ թաղին մէջ, ազգայնականներու եւ չափաւորականներու միջեւ կռիւ մը ծագում ունեցաւ եւ 400 է աւելի մարդիկ մասնակցեցան կռիւին, որ տեւեց 2.30 ժամ։ Ոստիկանութիւնը չի կրցաւ առաջքը առնել կռիւին։ Մեռել մը եւ 20 վիրաւոր մնացին կռուադաշտի վրայ, որոնցմէ երեքը վտանգաւոր վիճակ մը ունին։

Կառավարութիւնը շատ մեծ ուժեր դրկեց եւ բրաւ ձերբակալութիւններ։ Մեռնողին անունն է Մուհամմէտ Նամի։

Այս դէպքէն քիչեր մը առաջ, ճամբուն գացած միջոցին յարձակման ենթարկուած է Նորքէօյ [illegible] Պէսիմ պէյ Պուսուի եւ ծեծուած։

ԴԱՄԱՍԿՈՍ ԽՌՈՎԱԿ

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՒԱՔՈՅԹԸ ՌՈՒՄԲ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄԸ ՎՐԱՅ

Դամասկոսի մէջ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ներկայացած է Բ. Գոմիսէրի պատուիրակ պ. Սօլոմիագին եւ անկէ խնդրած որ ներում օրէնքէ վտնտուած ուսանողներուն եւ վերաբացուի իրենց դպրոցը։

Պ. Սօլոմիագ մերժած է առաջին խնդրանքը, իսկ ընդունած երկրորդը, երբ աշակերտները պահեն խաղաղութիւնն ու կարգապահութիւնը։

Ասոր վրայ, առջի օր, 300ի չափ աշակերտներ Ըմէվի մզկիթին մէջ հաւաքուած են եւ ընտրած յանձնախումբ մը, որուն պարտականութիւնը պիտի ըլլայ աքսորի ենթարկուած աշակերտներուն ներման եւ դպրոցներու բացուելուն համար։ Անոնք ամէն միջոցի պիտի դիմեն եղեր իրենց նպատակի յաջողութեան համար։

Հինգշաբթի օր ռումբ մը նետուած է «Էլիֆսիյէ էլ Վաթանիէ» վարժարանի վրայ, որ փակ էր։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ՎԵՐՋ ԳՏԱԾ

Իսկ «Էլ Ահրար» կը գրէ.—

Մեր նախորդ թիւին մէջ գրած էինք Դամասկոսի ուսանողներուն կողմէ կատարուած շարժումներուն մասին։

Ուսանողները երկու օր [illegible] յետոյ տուկաները խելօքցած եւ ըսկած են յանձնել վարժարանները։

ԽԱԶԱԳՈՂ ՄԸ 700 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԿԸ ՇՈՐԹԷ ՄԻԱՄԻՏ ԱՆՁԷ ՄԸ

Պաշտական խառն դատարանը շաբաթ օր քննեց դրամաշորթութեան հետաքրքրական խնդիր մը։ Հիւսիսային ափրիկեցի Հաճի Մուհամմէտ էլ Մողրեպի անուն շառլաթան մը ամբաստանուած էր Ռաս—էլ—Նապի թաղի բնակիչներէն Հաճի Խալիլ էլ—Շաար անուն անձի մը կողմէ իբրեւ իր պարզամտութիւնը չարաչար գործածող եւ բերեւ իրմէ 700 օսմ. ոսկի շորթող, եւ ասիկա հետեւեալ պարագաներու տակ։

Մուհամմէտ էլ—Մողրեպի 1929ին կը ներկայանար Հաճի Շաարին եւ անոր կը յայտարարէ թէ ինքը պետն է ընկերակցութեան մը որը սերտ կապ ունէր սատանայի եւ հրեշտակներու հետ, եւ թէ անդին աշխարհի այս խորհրդականները իրեն տեղեկութիւն տուած են որ Հաճի Շաարի տան մէջ 100,000 ոսկիէնոց թաղուած գանձ մը գտնուի։

Շառլաթանը յայտնած է Հաճի Շաարի թէ գանձը պիտի բաժնէր իրեն հետ երբ թոյլ տար որ պէտք եղած հետազօտութիւնները կատարէր իր տան մէջ եւ հոն կատարուած հետազօտութիւնները արդիւնաւոր դարձնող «արարողութիւններ»։

Միամիտ Հաճի Շաարը ոչ միայն տուած է իր հաւանութիւնը, այլ յանձն առած է նաեւ վճարել գործին բոլոր ծախսերը։

Տրագիրը կը պարունակէ եղեր «հազուագիւտ հողերու» եւ Աստուածներն ու դեւերը նպաստաւոր ընելու համար պէտք եղած ֆիզիքական բաղադրութիւններու գնումը։ Սոյն բաղադրութիւններն ալ արտասահմանէն ներածուելիք մեծագին արտադրութիւններ են եղեր։

Վերջապէս, Հաճի Մուհամմէտ էլ Մողրեպին Հաճի Շաարի գլուխը այնքան լեցուցեր է որ յաջողած է անկէ քաշել 700 օսմ. ոսկի... եւ անհետացաւ յետոյ։

Ոստիկանութիւնը դրամաշորթը Դամասկոսի մէջ գտաւ վերջին օրերս եւ զայն բերաւ Պէյրութ դատելու համար։

Դատավարութեան միջոցին, ամբաստանեալը ուրացաւ ամէն ինչ, խնդիրը ուրիշ օրուան մը յետաձգուեցաւ առանց որեւէ որոշում մը տրուած ըլլալու։

ՄԱՐՈՆՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ԵՒ ՍՈՒՐԻԱՅԻ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐԸ

Ազգայնական կուսակցութիւնը շնորհաւորութեան գիր մը ուղղած ըլլալով Մարոնիներու Պատրիարքին իր ընտրութեան առթիւ, այս վերջինը հեռագրով մը պատասխանած է եւ շնորհակալութիւն յայտնած։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՐՈՆԻՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Ամէն կողմէն պատուիրակութիւններ կուգան Պքէրքէ շնորհաւորելու համար Նորընտիր պատրիարքը, որոնց կարգին Մահմետական եւ Տրիւզ համայնքներու կողմէ ներկայացող պատուիրակութիւնները։

Մահմետական պատուիրակութիւնը կը բաղկանար Դատիներու Դատի Շէյխ Մուհամմէտ էլ—Բասրիէ եւ բազմաթիւ իսլամներէ։

Տրիւզ պատուիրակութիւնը կը բաղկանար Մեծ Շէյխ Ալի Շէյխ Հիւսէյին Համատի զաւակին եւ իսլամներէն։ Շէյխ Ալիր հիւանդ ըլլալուն պատճառաւ, իր կողմէ ուղարկած էր իր որդին։

Ասոնցմէ զատ, Պքէրքէին այցելած են նաեւ Յոյն Օրթոտոքսներու եպիսկոպոս Գեր. Սալիպի, Հապիպ փաշա Սաաս, եւն։

Միւս կողմէ, տեղեկութիւն կը տրուի թէ Ամեն. Արիտա նորոգած է վարել իր հասարակութեան գործերը այս խելացի կերպով եւ թոյլ չտալ որ ոչ մի եկեղեցական խօսք պատրաստի արքայազն անունով առանց նախապէս արտօնուած ըլլալու իրմէ։

Կրօնի նաեւ թէ Եկեղեցական ժողով մը պիտի գումարուի եղեր Պքէրքէի մէջ յառաջիկայ փետրուար ամսուան սկիզբները։

ՍԷԼԻՄ ԹԱՔԼԱ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ ԿՍՏԱՆԱՅ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ

Եգիպտոսի թագաւորը Նեղոսի Պատուանշանին երրորդ աստիճանը շնորհած ըլլալով Պէյրութի կառավարիչ Սէլիմ պէյ Թաքլայի, Եգիպտական հիւպատոս Մուհամմէտ Սըրրի պէյ, զայն իր ձեռամբ յանձնած է անոր եւ շատ սիրալիր խօսքեր արտասանած է յանձման արարողութեան միջոցին, որուն Սէլիմ պէյ Թաքլա պատասխանած է նոյնքան սիրալիր խօսքերով եւ շնորհակալութիւն յայտնած արժանացած պատուին համար։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՐՔՈՒՄ

Մեր նախորդ թիւով, արտատպելով Դամասկոսի «Էլիֆ Պա» թերթէն գրած էինք որ կը ծրագրուի մայրաքաղաքը Դամասկոսէն փոխադրել Հալէպ։ Ուրիշ գրոյց մը համաձայն ալ պիտի փոխադրուէր Հոմս։

Բարձր Գոմիսէրութիւնը պաշտօնական յայտարարութեամբ մը կը հերքէ այդ տարածայնութիւնները։

ԽԵՆԹԵՐԸ ՀԱԼԵՊԻ ՄԷՋ

«Էլ Ահրար»ի թղթակիցը կը տեղեկացնէ որ Հալէպի մէջ խենթերը այնքան շատ են որ հաշուի մը համաձայն խմբագիրներէն եւ քերթողներէն աւելի շատ համրուած են անոնք։

Անցած շաբաթ, անոնցմէ մէկը ինքզինքը հանրակառքի անիւներուն տակ նետելով ճզմուած եւ մեռած է։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՄԵԿՆՈՂՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Պէյրութէն Հայաստան մեկնող 95 Բելեկեանի նախկին որբերուն ընկերակցելով մինչեւ Յունաստան գացող պ. Ա. Գրասէրեան առջի օր վերադարձաւ։ Համաձայն անոր տուած տեղեկութեանց, 1911 հոգի, որոնց 170ը որբեր են, մեկնած են Հայաստան Դեկտ. 30ին։

Ըստ պ. Գրասէրեանի յայտարարութեանց, ճիշդ չէ այն տեղեկութիւնը թէ Յունաստանէն նաւու մեկնած պահուն ծովը շատ փոթորկոտ եղած է, ընդհակառակը պայծառ օդով ճամբայ ելած են անոնք։ Ներգաղթող կարաւանի ցուցակները պատրաստուելու վրայ են եւ մէկ ամիսէն արդէն ճամբայ կ'ելլէ։

ԱԼԻՒՐԸ Կ'ԱԺԱՆՆԱՅ

Դամասկոսի արուարձանի վաճառականներուն մէջ սկսած է բուռն մրցակցութիւն մը։ 625 դահեկան արժող պարկ մը ալիւրը, այժմ իջած է 580ի։ Կը կարծուի որ դեռ այդ գինը պիտի իջնայ մինչեւ 500ի, որովհետեւ վերջին տեղացող անձրեւները շատ նպաստաւոր եղած են ցանքերին համար։

ՄԵՌԱԾ ԿԻՆ ՄԸ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՌՆԷ ԵՒ ԿԱՊՐԻ

Անցեալ շաբաթ, Այնթապացի Իհսան Քերիմէ Հանըմ անուն կին մը մեռած էր կարճատեւ հիւանդութենէ մը յետոյ եւ թաղուած դամբարանի մը մէջ։

Իրիկունը իր ամուսինը Քերիմ պէյ որ կը պաշտէ եղեր իր կինը, գացած է գերեզմանատունը եւ մտած է դամբարանի մէջ լալու համար անոր դագաղին վրայ։

Յանկարծ, Քերիմ պէյ քերեւ աղմուկ մը լսած է եւ իր պաղարիւնութիւնը պահելով բացած է դագաղին կափարիչը եւ տեսեր է թէ իր կինը չէր մեռած, այլ նուաղած։ Կինը կը հառաչէ եղեր խորունկ կերպով։

Առանց ժամանակ կորսնցնելու եւ շատ մեծ զգուշութեամբ Քերիմ պէյ իր կինը փոխադրած է տուն ուր բժիշկներ կանչել տուած է։ Բժիշկներու կողմէ կատարուած դարմաններու վրայ կինը բացած է իր աչքերը եւ խելքը գլուխը եկած։

Բժիշկները յայտարարած են թէ այս երկար քունի եւ զարթումի հետեւանօք մահուան ամէն վտանգ անհետացած է առայժմ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Գ. Միհրան Քէհեաեան եւ որդին իրենց շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց՝ որոնք իրենց ամուսնոյն եւ մօր՝ տարաբաղդ Տիկ. Սաթենիկ Քէհեաեանի դառնակսկիծ մահուան առթիւ, անձամբ նամակով կամ հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեցին։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ

15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1932

		Սուրիկ
Եգիպտկ. Թղթադր.		448
Անգլիկ. »		437
Տոլար »		126
Թրքական »		58
Պանք Օթթոման		140
Իտալական Լիր 100		640
Ցուիսրկ. Ֆրանք 100		[illegible]
Անգլ. ոսկի		604
Ֆրանս. »		479
Օսման. ,,		547
Արծաթ մէճիտ		29
Գրէտի Ֆոնս. Ա. Քբ.	498	
,, Բ.	281	
,, ,, Գ.	273	

Մէսէրեան եղբարք Ռիւ Ֆօշ Թէլէֆոն՝ 5-19

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՒՐԵՐ ԹՐԻՓՈԼԻԷՆ

Մանկապարտէզը ամանորի առթիւ Առաքելական եկեղեցւոյն մէջ տուաւ իր հանդէսը։ Հակառակ օդին աննպաստութեան ժամանակէն առաջ արդէն լեցուած էր ունկնդիր բազմութիւն մը։ Պարուհիները ու մարզիկ-սկաուտները շատ վայելուչ էին իրենց զգեստներով, թմբուկներով ու փողերով։ Հանդէսը դեռ չվերջացած ժողովուրդը ցրուեցաւ մթնցած ըլլալուն պատճառաւ։

* * *

Հ.Մ.Ը.Մ.ը Ծնունդի առթիւ ներկայացուց «Մեր Ամաքեօրները» մէկ արար կատակերգը Հայ Բողոքականաց ժողովարանին մէջ, գիշերուան ժամը ճիշդ 8ին։ Կատակերգը լաւ խնամուած ու պատրաստուած էր։ Խարմանտեան եղբայրները ու Պօյաճեանը յաջողագոյն էին իրենց դերերուն մէջ։ Մեծ հանդէսի աւարտման Վարչութեան կողմէ ներկաներուն հրամցուեցան կաթօներ։

Ժողովուրդը ուրախ տրամադրութեամբ ցրուեցաւ։

* * *

Տոքթ. Շատրա պէյ Ճահանի մը օրէ իվեր մեր մէջն է։ Կը կարծուի թէ Ֆաքիրական ներկայացումներ պիտի տայ ի նպաստ Հայ Ազգ. Երկսեռ վարժարանի։

Կիրակի օր եկեղեցիի աւարտումէն անմիջապէս յետոյ Հ.Մ.Ը.Մ.ի ակումբին մէջ բանախօսեց Ֆաքիրիզմի հիմնակէտերու մասին — հաւատք, կամք եւ ինքնամփոփում—երկար եւ որոշ կերպով ծանօթութիւններ տուաւ ապրող նշանաւոր Ֆաքիրներու մասին։

ԹՂԹԱԿԻՑ
11 | 1 | 1932 Թրիփոլի

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 20ԻՆ

Համաձայն «Էլիֆ Պա»ի սուրիական աղբիւրներէ քաղած տեղեկութեանց, Դամասկոսի ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան Ռամազանէն վերջ՝ Փետրուար 20ին, եւ խորհրդարանը պիտի գումարուի Մարտ 15ին։ Առաջին օրակարգը պիտի կազմէ Սուրիական կառավարութեան վարչական կազմի ձեւին շուրջ ըլլալիք վիճաբանութիւնները։ 10 օր տեւող վիճաբանութիւններէ վերջ Սահմանադրութիւնը կը հաստատուի եւ կընտրուի կառավարութիւնը։

Այս տարի, կըսէ «Էլիֆ Պա» դաշնագրի մասին խնդիր չպիտի յարուցուի։ Նախ Լիբանանի հետ պիտի կնքուի դաշնագիրը եւ անկէ վերջն է որ Բարձր Գոմիսէրը պիտի սկսի բանակցութեանց Սուրիական կառավարութեան հետ։

ԻՊՐԱՀԻՄ ՀԱՍՍԱՍԻ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հանրակառքի պօյքօթի կոմիտէի նախագահ Իպրահիմ Հասսաս երկու օր առաջ, հարցաքննիչ դատաւորի որոշմնագրով բանտ առաջնորդուած է հետեւեալ ամբաստանութեամբ.

Ասկէ երկու ամիս առաջ, Սուգ էլ Լարպքի Ապտալլա Սալիպի անուն մարդ մը պր. Իպրահիմ Հասսասի փոխանորդութիւն մը տուած է ծախելու համար իր մէկ կալուածը, որ 2000 ոսկի կ'արժէ։ Պ. Հասսաս այդ հողը 750 ոսկիի կը ծախէ իր եղբօր։ Կալուածատէրը կը բողոքէ եւ կը պահանջէ տարբերութիւնը, սակայն օգուտ չըներ։ Ասոր վրայ մարդը դատարան կը դիմէ։ Հարցաքննիչ դատաւոր պ. Գուլօս կը տեսնէ որ զեղծում կայ խնդիրին մէջ եւ բանտարկութեան հրաման կուտայ պ. Իպրահիմ Հասսասի դէմ։

ԿԱՐԳԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

Կը հաղորդուի թէ Անգղիական զինուորներու գումարտակ մը լեռներու մէջ պաշարած եւ բնաջինջ ըրած է Բալիֆարի Անթօնիադիս անուն հրոսապետի 14 հոգինոց խումբը։ Ն. Գ. Անթօնիադիս Մակեդոնիոյ մէջ գործող նախկին հրոսապետներէն է, եւ Կիպրոս ապաստանած, ուր կրօնաւոր ձեռնադրուելով մտած էր վանք մը։

ԻՐԱՔ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Պաղտատէն տեղեկութիւն կը տրուի թէ Ֆէյսալ թագաւորին եղբայրը Էմիր Զէյտ Թուրքիոյ Իրաքի դեսպան պիտի նշանակուի եղեր։

10ին կամ 15ին, ժողովուրդի փափաքը այն է որ օր առաջ վերջ գտնէ պաշարման վիճակը և նոյնպէս համաձայնութեան հող մը գտնուի 1927էն իվեր քանիցս կախակայուած Սահմանադրական մարմնոյ գումարելու համար։ Տնտեսական տագնապները առաւելագոյն չափով թափանցած են աղքատ դասակարգին մէջ, իսկ քաղաքական անկայուն կացութիւնը ալ աւելի կը խորացնէ թշուառութիւնը։

Սպասենք ուրեմն Փետրուար 15ի պատմական օրուան որը գուցէ նշանակալից [illegible] մը ըլլայ Դամասկոսի և Սուրիոյ քաղաքական կեանքի մէջ։ ԱՐՄԷՆ

10 | 1 | 32 Դամասկոս

ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Յառաջիկայ թիւով կը վերջանայ «Միջնաբերդի Լրտեսը» թերթօնը, որ այնքան հետաքրքրութեամբ կարդացուեցաւ մեր ընթերցողներուն կողմէ։

Անմիջապէս պիտի սկսինք հրատարակել աւելի հետաքրքիր թերթօն մը։

Գալ թիւով մանրամասնութիւնք։

Հրապարակային Բանախօսութիւն

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԿԻՐԱԿԻ, 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1932 ԺԱՄԸ 10,30ին

ԺՈՂ. ՏԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Պիտի բանախօսէ՝ ՄԷԹՐ ԽԱՍՐՈՎ ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ

Նիւթ՝ Թուրք Նոր յարձակողականը Հայութեան դէմ և մեր կացութիւնը՝ Սուրիոյ մէջ։

Մուտքը ազատ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԶՈՐՐՈՐԴ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՓՈԽԱՐԷՆ

Տեղի պիտի ունենայ ԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏ Յունուար 23ին, շաբաթ իրիկունը ժամը 8.30ին Հայ Աւետարանականներու ժողովարանին մէջ. մուտքի գիներ սովորական. անդամներ կը վճարեն 10 դահեկան, ոչ-անդամներ 15։

Դատի ենթարկուողն է Ռաֆֆիի «Խենթը» վէպի հերոսներէն Թովմաս էֆէնտին։

Դատական կազմը հետեւեալն է՝
Նախագահ՝ Պարոն Գասպար Իփէկեան
Անդամ դատաւորներ՝ Մէթր Հ. Ճամլեան եւ Տոքթ Բ. Գուլպեան
Դատական Քարտուղար՝ պարոն Սուրէն Բաքալեան
Դատախազն է պարոն Արշակ Յովհաննէսեան
Մասնաւոր մեղադրողը պարոն Ղազար Զարդ

Պաշտպաններն են՝ Տէր Օննիկ Կէրկէրեան եւ Մէրթփիւթիւճեան

Վճիռ կայացնելու համար ներկայ եղող ժողովուրդէն կողմէն կընտրուին 13 երդուեալ դատաւորներ։ Խումբ մը ընկերներու կողմէ կ'առաջարկուին հետեւեալ անձերը իբրեւ ընտրելի, բայց անուանց կարգի՝ Աւետիս Չալեան, Արամ Զարմանեան, Արամ Սմբատեան, Արմենակ Չէրքեզեան, Գրիգոր Գուշտոյեան, Խորէն Սուքիասեան, Մելգոն Տէր Մելքոնեան, Միհրան Ապէլ, Միհրան Թուրիկեան, Տոքթ. Գեղեան, Տոքթ. Վարդապետեան, Տաճատ Սրապեան, Տիգրան Մալխասեան։

ՆՈՐ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Համազգ. Ընկերութեան Հրատարակութիւններէն

Դասագրքերու շարքին երկրորդ թիւը

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ

«ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ»

Բ. ԳԻՐՔ

ՈՒՍՄԱՆ ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

160 մեծադիր էջ, գինը 40 Ս. Դ. Համազգայինի անդամներուն համար 30 դահեկան։ Դպրոցներուն և մեծաքանակ գնողներուն 20 0|0 զեղչ։

Ամեն դիմում պէտք է ուղղել հետեւեալ հասցէին՝

Collège Arménien, 30, Rue Kantari, Beyrouth (R. L.)

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԷՕՐՏՕՂԼՈՒԵԱՆ

ՇԱՊԿԱԳՈՐԾ

Ա Լ Է Ք Ս Ա Ն Տ Ր Է Թ

Կը պատրաստէ ամենաընտիր նորաձեւութեան համաձայն եւ խիստ ճաշակաւոր շապիկներ, դիւրամատչելի պայմաններով։

Համոզուելու համար անգամ մը այցելեցէք իր շապկագործատունը։

ՖՕԹՕ ՀՐԱՉ

Անոնք որ կ'ուզեն վերջին նորաձեւութեանց համաձայն նուրբ եւ ճաշակաւոր լուսանկարներ ունենալ, առանց վարանումի թող դիմեն Մաարաթ փողոց, նորակառոյց Խորհրդարանի ճիշդ դիմացի շէնքին երկրորդ յարկաբաժնի վրայ, նորաբացուած ՖՕԹՕ—ՀՐԱՉ Աթէլիէին, որ ունի ելեքտրականութեան առանձին բաժին մը եւս, որով առանց նկատի ունենալու օդն ու ժամանակը՝ կարելի է գոհացում տալ ամէնանրբաճաշակներուն իսկ։

ԱՅՑԵԼԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

այս առտու մեկնած է ընկերակցութեամբ երիտասարդ հարիւրապետի մը որ Նիս կ'երթայ անցնելու օգափոխութեան արձակուրդը։ Ժան մեկնած է, նուազ տկար, բայց ո՛րքան նուրբ։ Վերջապէս, հարիւրապետը կը խորհի թէ օգափոխութիւն մը պիտի բարելաւէ երիտասարդին վիճակը և Նիսի մէջ ամիս մը անցնելով կատարելապէս պիտի առողջանայ։

....

Երջանկութիւնը, սակայն, լաւագոյն դարմանն է, և անշուշտ անոր և Քօթ տ'Ազիւրի պատուական օդին շնորհիւ՝ 28 Դեկտեմբեր 1915-ին Ժան կրցաւ շատ ճշմարտութեամբ գրել իր քրոջին հետեւեալը.

«Կատարեալ կ'ըլլար երջանկութիւնս եթէ դուք հոս գտնուէիք։ Առողջութիւնս ոչ մէկ ժամանակ այսչափ լաւ եղած է։ Առանց պզտիկ յոգնութիւն մը զգալու կրնամ տոկալ այն անագին աշխատութեան զոր կը պահանջէ ուսուցիչս։ Ձեզի պիտի գրէ թէ շատ գոհ է իր աշակերտէն ու Յուլիսի մէջ վկայական առնելս կարենալուս վստահ է։ Կ'ուզէի զինուոր ըլլալ այս պահուս. հայրենիքը որքան պէտք ունի զինուորի։ Սակայն բժիշկը կ'ըսէ թէ վեց ամիս ևս Նիս մնալս պէտք է։ Քննութենէն վերջ զէնքի տակ մտնել կը յուսամ»

— Քեռիս բնաւ չի խօսիր ընտանիքիս մասին։ Զիս շատ կը սիրէ սակայն, ու ես չեմ ուզեր զինքը անհանգստացնել անհատական հարցումներով... Ի՞նչ օգուտ կրնայ ունենալ դատ եթէ բանամ... Հայրս, մայրս ու պզտիկները ե՞րբ պիտի դառնան... Հա՛յրս, հա՛յրս... Ի՞նչ եղաւ արդեօք... Ի՞նչպէս կը տոկայ արդելափակման... Ո՞ւր է արդեօք տակաւին...

Նոր արտասուքներու հեղեղ մը ողողեց Ժանի գեղեցիկ դէմքը։

— Եւ այսպէս դուն քեզ կ'առնե՞ս... կը մաշի՞ս... Ժա՛ն, Ժա՛նս... ես պիտի զբաղիմ քուկիններովդ։ Ըսէ՛ ոչ մէկ նամակ չե՞ս ստացած։

Ո՛չ մէկ հատ։

— Փօստին տեղեկագրուցա՞ծ ես հասցէիդ փոփոխութիւնը։

— Ո՛չ։ Առաջները տունէն կը վազէի տեսնելու թէ նամակ կա՞ր։ Սակայն որովհետեւ ո՛չ մէկ նամակ գտայ՝ յուսահատած էի... Իսկ ներկայիս այնպէս տկար եմ որ այնքան հեռուն չեմ կրնար երթալ... Նոր յուսախաբութիւն մը փնտռելու։

Կարի՛ճ եղիր, տղաս... Կը կրկնեմ պարձեալ որ գտնենք գտնելը ինծի գործ պիտի ըլլայ։ Բայց դուն ալ խօսք տուր որ զուարթ պիտի ըլլաս, պիտի ուտես ախորժակով, նախկին քաջ տղան պիտի դառնաս։

— Ո՛հ, մրմնջեց Ժան ձեռքերը իրար միացուցած, եթէ զանոնք կարենաք գտնել ես կ'առողջանամ։

— Տան բանալին քո՞վդ է։

— Այ՛, ահաւասիկ։

— Շնորհակալ եմ։

[illegible] ելաւ, ժպտեցաւ Ժանի ու իր արագ քալուածքով մեկնեցաւ։ Անցած ատեն բարեւեց զօրավարն ու հարիւրապետը որ տակաւին կը շարունակէին

.ԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

.ԱՓՈՐՁ ԲԱՐԻԶԻ ԻՏԱԼ. ՀԻՒՊԱՏՈՍԻՆ ԴԷՄ

Բարիզ.— Իտալական հիւպատոսարանին դէմը, իտալացի ուսանող մը Ռինչինի, չորս գնդակ պարպեց իտալական հիւպատոսին դէմ։ Երեքը պարապ անցան, իսկ չորրորդը դպաւ հիւպատոսին աջ գլխուն։ Ոճրագործը փախած ատեն կրակեց նաև զինքը հետապնդող ոստիկանին վրայ։ Ձերբակալուելով ոստիկանատուն տարուեցաւ, ուր յայտարարեց թէ հիւպատոսը կ'արգիլէր իրեն դասեր տալ։ Հիւպատոսին վիճակը ծանրակշիռ չի թուիր։

Պ. ԼԱՎԱԼ ՀՐԱԺԱՐԱԾ

Բարիզ.— Նախարարները ներկայացուցին Պ. Լավալի իրենց հաւաքական հրաժարականը։ Սոյն նամակը Պ. Դրիանի գրկուեցաւ զոր ինքը ստորագրեց նաև, նկատելով որ ինքը չէր մասնակցեր դահլիճի խորհրդակցութեան։

Արմատական կուսակցութեան միջավայրին մէջ, դէմ են կառավարութեան մասնակցութեան մը։ Քանի մը թերթեր կը գրեն թէ այս մասնակցութիւնը 'ի նկատի պիտի առնուէր եթէ Պ. Հէրիօյի առաջարկուէր Արտաքին Գործոց նախարարութիւնը և եթէ արմատական ընկերվարականները դահլիճի մէջ ներկայացուած ըլլան համեմատական թիւով մը։

Բարիզ.— Պ. Լավալ կը խորհի Պ. Հէրիօյի առաջարկել Արտաքին Գործոց նախարարութիւնը։ Պ. Հէրիօյի Ներքին Գործոց պաշտօնատունը եկաւ ժամը 18ին։

Բարիզ.— Դահլիճի հրաժարագիրը յանձնուեցաւ Պ. Տումէրին ժամը 22ին։

ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ Պ. ԼԱՎԱԼԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

Բարիզ.— Պ. Տումէր ժամը 19.50ին իր մօտ հրաւիրեց Պ. Լավալը և անոր առաջարկեց դահլիճի կազմութիւնը։ Պ. Լավալ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն հանդէպ վստահութեան այս նոր նշանին համար և խոստացաւ վերջնական պատասխանը բերել կարճ ժամանակի մը մէջ։

Բարիզ.— Պ. Տումէրի քովէն մեկնելէ յետոյ, Պ. Լավալ սիրալիր կերպով ինքզինքը տրամադրեց լուսանկարիչներուն և լրագրողներուն և այս վերջիններուն յայտարարեց թէ «Պիտի ջանամ աշխատիլ շուտափոյթ որպէսզի շատ ուշ պառկելու ստիպուած չըլլանք։ Ես այցելութիւն պիտի տամ խորհրդարանի և ծերակոյտի նախագահներուն և յետոյ պիտի վերադառնամ Պ. Տումէրի մօտ։

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ ԿԱԶՄՈՒԱԾ

Բարիզ.— Դահլիճը կազմուեցաւ, Պ. Լավալ ըլլալով Արտաքին գործոց նախարար, Պ. Քաթալա Ներքին գործոց, Պ. Թարտիէօ պատերազմական և Պ. Ֆուլտ երկրագործական նախարար։

Միւս նախարարութեանց մէջ կը պահուին նախկին նախարարները։

Պ. ՊՐԻՒՆԻՆԿԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Պէրլին.— Գերմանական մամուլը կրկին կանդրադառնայ Պ. Պրիւնինկի յայտարարութեան վրայ, և կը յայտնէ թէ Ֆրանսայի մէջ առաջ եկած յուզումը անհասկնալի է որովհետև Ֆրանսական դեսպանին տեղեկութիւն տրուած էր Անգլիական դեսպանէն առաջ։ Մամուլը կը յարձակի Պ. Բոնսօյին դէմ որ ըսած ըլլար թէ Պ. Պրիւնինկ չպիտի ընդունէր Պ. Հիթլէրը։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Պոմպէյ.— Պոմպէյի կառավարութիւնը շրջաբերական մ'ուղղեց բոլոր թերթերու խմբագրապետներուն անոնց հաղորդելով թէ քաղաքային անհնազանդութեան պայքարը քաջալերելու բնոյթ ունեցող ամէն լուր կամ նկար պատժելի պիտի ըլլայ համաձայն օրինաց որը կը տրամադրէ երկու տարուան բանտարկութեան առաւելագոյն պատիժ։

ՕԳՆԷ ԴՈՒՆ ՔԵԶԻ ԵՒ ԱՍՏՂԸ ՔՈՒՔԻ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ
(L'ETOILE du FOYER)

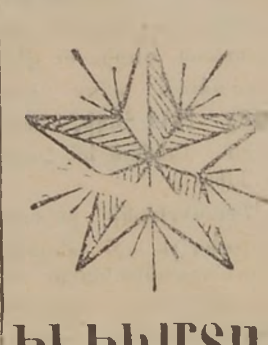

Առեւտրական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ՝ 3,000,000 ֆրնք. որ կրնայ 3.000,000,000 ֆրնքի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումով։

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց
Սամիոյ Օթելի շէնք, Պուրճ, Պէյրութ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ
Առանցի պայմանագրութիւնք
ՕԺԻՏ
Երաշխաւորեալ տոկոս 6%։ Աւելի զուտ մասնակցութիւն ընկերութեան շահերուն։

ՀԱՒՈՒԱՑԱՀԱՆ ՃԻՒՂ
ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱՑՈՒՄ
կալուածի վրայ փոխատուութիւնք՝
վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուզողը կրնայ վճարել։

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԱՍՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի։ Մինչև 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Աստղը 135 միլիոն փոխ տուած է, գրաւով 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ։
Ամէն բացատրութիւն ուղղել՝ B,P. 821, Beyrouth

Կարի եւ Ձեւագիտութեան Դասընթացք
Տիկին ՄԱՌԻ ՆԵՐԱՄԵԱՆ
Վկայեալ Դերձակուհի
ԲԱՐԻԶԷՆ ԵՒ ՎԱՇԻՆԿԹՕՆԷՆ
Կարի եւ ձեւագիտութեան մասնագիտուհի, Տիկին Մառի Ներամեան կը վերադառնայ իր արհեստանոցը, Մեծ Սէրայի դիմացը Նո. 78 տան երկրորդ յարկը։
Երեք ամսուան միջոցին կը սորվեցնէ ամենավերջին նորաձեւութեամբ, կար եւ ձեւագիտութիւնն իր բոլոր մանրամասնութիւններով եւ արդիական մեթոդներով, Droit-fils մեթոտով։ Իր աշակերտուհիները կ'օժտէ Բարիզի առաջնակարգ Académie Daydou վկայականով։

ՍԹԱՆՏԱՐՏ կօշիկները միշտ ամենալաւ, ամենադիմացկուն, ամենաաժան եւ ամենագեղեցիկներն են.
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
ՆԱՃԱՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՏՈՔԹ. ՍՈԿՐԱՏ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Կ'ընդունի ամէն օր, բացի կիրակիէ, կէսօրէ առաջ 8—12 կէսօրէ վերջ 2-6
Հասցէ՝ Capucinներու եկեղեցիին կից Արդարութեան պալատին ետև։

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԵՐԿԵՐԵԱՆ
Վկայեալ Lauréat Բարիզի Interne եւ այժմ մնայուն ՄԱՍՆԱԳԷՏ բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի ԱՉՔԻ, ՔԻԹԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼԽՈՒ հիւանդութիւններու բաժնին։
Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 իր գրասենեակին մէջ rue de Damas No. 15
Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի թուղթով։
Աղքատ հիւանդներու ձրի դարմանում, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ։

VALDA
ՎԱԼՍԱ ՊԱՍԹԻԼԻ ՄԸ բերան դրուիլը ԽՈՒՍԱՓՈՒՄՆ Է կոկորդի և ուղեղի հիւանդութեանց, պարզ հարբուխի, ձայնի կարկումի, պրօնշիթի, եայլն,
ՎԱՐԱԿՆԱՆԱԿԱՆ ԹԵԹԽԱՑՈՒՄՆ Է դժուարաշնչութեան, շնչահեղձութեան, եայլն։
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԴԱՐՄԱՆՆ Է կուրծքի հիւանդութեանց դէմ պայքարելու։
ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՑԱՆՑՆԱՐԱՐԵԼԻ.
ՈՒԶԵՑԷ՛Ք, ՊԱՀԱՆՋԵՑԷ՛Ք ԲՈԼՈՐ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԷՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ՎԱԼՍԱ ՊԱՍԹԻԼՆԵՐԸ որ տուփերու մէջ միայն կը ծախուին եւ կը կրեն ՎԱԼՍԱ անունը
Ներկայացուցիչ ՍԱՒՏԱ ԵՂԲԱՐՔ Պէյրութ

Անձամբ եւ առանց ծախսի մաքրեցէք
ՁԵՐ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԸ

Ինչ հարկ այլեւս հագուստները մաքրել տալու համար ծախսի ենթարկուիլ երբ կայ հրաշալի նոր գիւտ մը
ԼԻՒՍԷՆ (LUCIN)
ՍՈՒԱՆՑ ԼՈՒԱԼՈՒ, ՊԱՐԶԱՊԷՍ ԽՈՋԱՆԱԿԵԼՈՎ.
ԿԸ ՄԱՔՐԷ ՈՒ ՆՈՐ ԿԸ ԴԱՐՁՆԷ բամպակէ, բուրդէ, ամէն տեսակ կերպաս, հագուստ եւ երեսուածներ ինչպէս նաեւ զարդ, կարասիներու կերպասներ, ձեռնոցներ, գլխարկներ, եայլն, առանց կերպասին վնասելու։ ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ՀԱՄՈԶՈՒԵՑԷՔ։
Տուփը կ'արժէ 25 ս. դհկ. միայն։
Մէկ տուփով կարելի է տասը հատ մաքրել։
50 ս. դհկ. դրկողին 2 տուփ կը դրկուի փոստի ծախքը մեր վրայ։ Մեծ քանակով գնողներուն մասնաւոր զեղչ։ Դիմել Մ. ԿԱՊՐԱՇ ի, Պօրսա—Պէյրութ (B. P. 422) կամ ՅԱԿՈԲ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆԻ, սեղանաւոր, Ֆօշ փողոց, Պէյրութ։

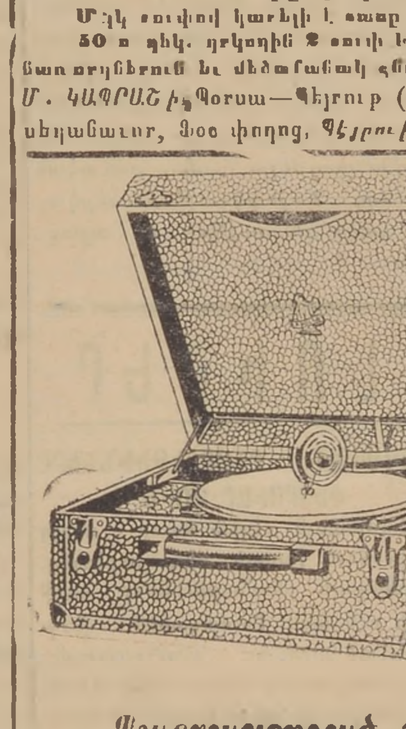

Տոկուն շինուած
Վայելուչ տեսք
Հնչուն եւ բնական ձայն
Ահա յատկանիշները՝
ՈՐՈՆՑՄՈՎ ԿԸ ԶԱՏՈՐՈՇՈՒԻՆ
ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՕՆԵՐԸ
Պատրաստուած վերջին կատարելագործեալ դրութեամբ, Անգլ. ամենամեծ եւ ամենահին ընկերութեան կողմէ
APOLLO GRAMOPHONE Co. Ltd
(of London)
ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՕՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ !!!
Կատարեալ համոզում գոյացնելու համար անգամ մը այցելեցէք
MAISON APOLLO, Rue de la Poste, BEYROUTH
Փորձեցէք եւ [illegible]
դիւրամատչելի գին, վճարումի դիւրութիւն։
Ընդհ. ներկայացուցիչներ՝ Սուրիոյ, Պաղեստինի, Անդրյորդանանի, Միջագետքի եւ Կիպրոսի.— ՍԻՆԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
SINANIAN FRÈRES, Boîte Postale 642, BEYROUTH (Syrie)

խօսիլ։ Նյաւ զառիվեր փողոցներէ, անցաւ Մէօզը Պորրէր կամուրջէն և քիչ յետոյ Սէն-Լիքթոր ազգար թաղը հասաւ։ Մանչուկ մը ցոյց տուաւ Տանտրէյներուն տունը։ Դուռը բացաւ, Նամակատուփը նայեցաւ և գոչեց.

— Ես վստա՛հ էի արդէն....

Տրցակ մը քարտ փոստալ և նամակ ինկած էր գետինը։ Հաւաքեց զանոնք և թուականներուն կարգով դասաւորեց։ Եւ այսպէս ընելովը տեսաւ որ յաջորդաբար Ժընևի, Լիոնի, Մարսիլիայի, Նիսի կնիքները կը կրէին։ Ամենէն նորը երեք օր առաջուան թուականը կը կրէր։ Քարտ փոստալ մըն էր, հետևեալ բովանդակութեամբ.

Սիրելի Ժան,

Մայրդ, քոյրերդ ու ես չափազանց մտահոգուած ենք լռութեանդ պատճառաւ։ Կը խորհինք թէ տակաւին Վէրալեօն կը գտնուիս, տակաւին ո՞ղջ ես։ Հեռագրով մեզի տեղեկութիւն տուր, ապա թէ ոչ Վէրալէօնի ոստիկանութենէն քու մասիդ տեղեկութիւն պիտի ուզենք։ Գիտնաս՞ որքան կարօտցած ենք քեզ։ Ամէնքս քեզ կը համբուրենք։

Շարլ

— Վերջ պիտի գտնէ վիշտերնին, մրմնջեց կղերականը։

Սրտը գրպանը խոթեց, մեծ մեծ քայլերով հեռագրատուն հասաւ և Տանտրէյներուն հեռագրեց սապէս.

Ժան ապաքինած է, այս իրիկուն պիտի գրէ ձեզի։ Պատուական, քաջ, անձնազոհ տղայ մըն է։ Բարևներս։

ՍԷՆՊԱ

Ցատկեց կառավարիչին ինքնաշարժը որ մինչև բերդ կ'երթար։ Վազեց պարտէզ խնդումերես։

Ժան կղերականը տեսնելով հասկցաւ անմիջապէս որ վերջապէս նամակ եկած էր։ Ձեռքերը երկարեց ու աչքերը անհամբերութենէ և ուրախութենէ պսպղուն աղերսեց.

— Տուէ՛ք, տուէ՛ք, կ'աղաչեմ։

Կէս ժամ տևեց բոլոր նամակներուն ընթերցումը։ Երբ լրացաւ, գոչեց.

— Ո՞ւր է քեռիս։ Լուր տալու է ինք։

— Քեռիդ երջանիկ է քու երջանկութեամբդ, տըղաս։

Պատասխանողը զօրավարն էր որ քահանային կողմէ կանչուած էր ու քանի մը վայրկեանէ ի վեր Ժանի ետևը կեցած էր առանց Ժանի կողմէ տեսնուելու։

— Ո՜հ, քեռի, ալ ես առողջացած եմ։

— Իրա՞ւ։

— Այո՛։ Կը զգամ թէ կ'ապրիմ։ Հիմա՛ իսկ պիտի պատասխանեմ հօրս։

— Չորս երես միայն պիտի գրես այսօր, ո՛չ աւելի։ Վաղը նորէն կրնաս գրել չորս երես՝ սպասելով որ զիրենք վերատեսնես....

Ուրախութենէն՝ Ժանի դէմքը վարդագոյն դարձած էր։ Կ'երթար և կուգար, բայց իր աղուոր գոյնը կորսուաւ, նոր յոգնութիւն մը եկաւ վրան։ Ստիպուեցաւ երկարիլ, բայց իր աղուոր նայուածքին մէջ մելամաղձութիւն չկար....

Անցած է տասնըհինգ օր և զօրավարը պարզուկ նախաճաշ մը ետ կը դրկէ։ Առանձնութիւնը կը ճնշէ վրան և կ'ուզէ անկէ խուսափիլ՝ աշխատութեան մէջ դարձեալ մխրճուելով։ Մինակ է որովհետև Ժան

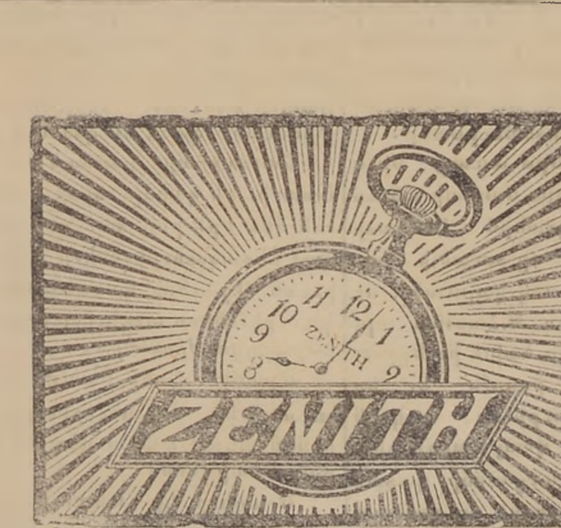

«Time is money»
Ժամանակը ոսկի է

ՁԷՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ ՇՆՈՐՀԻՒ ԻՐ ԱՄԵՆԱՃՇԳՐՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ՝ անզուգական յաջողութիւններու ձեզի կը ծառայէ առանց դժուարութեան, կարելիութիւն տալով խնայելու ձեր ռուպիները անգամ։

Ունինք ժամացոյցներու ամբողջ շարք, ոսկի, արծաթ թէ նիկել, կիներու եւ այրերու համար։

Կեանքի աղուորեան դեղ!
այլեւս ոչ ներկայացում ոչ նուագ անհանգես նուագը ձեր տան մէջ։
ՕՏԷՕՆ

Սկաւառակի եւ ֆօնօի յայտնի մարքան ձեզ այս կը մատուցէ քիչ դրամով ամէն գիշեր ընտիր նուագ լսելու հաճոյքը։
Գնեցէք ՕՏԷՕՆ ֆօլիօ մը որմէ անկասկած պիտի հմայուիք եւ շնորհիւ այս հռչակաւոր մարքայի սկաւառակներուն շարունակական ժամանման, կըրնաք ամէն իրիկուն, Ձեր տուներուն մէջ վայելել ամենամեծ նուագահանդէսները եւ նուագները, իրենց վերջին ստեղծագործութիւններով։

Այլեւս ոչ ներկայացում եւ ոչ ալ նուագահանդէս, այդ բոլորը ունենալ ձեր տան մէջ միակ միջոցն է կեանքի [illegible] դէմ [illegible] ըլլալու։

Կ'ԱՊԱՀՈՎՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ.
Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՇԱՀԻՆ (Ֆօշ փողոց)
Վաճառատուն՝ Վէյկան փողոց, քաղաքապետարանի դրան կից։